

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

***«МЕТОДИКА МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
ТА МУЗИЧНО-ТЕАТРАЛІЗОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»***

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

*«МЕТОДИКА МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА МУЗИЧНО-
ТЕАТРАЛІЗОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»*

Укладач С. І. Матвієнко

Ніжин
2025

УДК 378.091.31:373.2(076)

М54

Рекомендовано Вченою радою
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
(НДУ ім. М. Гоголя)
Протокол № 10 від 27.03.2025 р.

Рецензенти:

Коваль О. В. – доцент кафедри теорії музики та хореографії Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя, кандидат педагогічних наук;

Бобро Л. В. – доцент кафедри дошкільної освіти, Гарант освітньої програми 012 Дошкільна освіта першого (бакалаврського) рівня у Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя, кандидат педагогічних наук

М54 Методичні рекомендації для самостійної роботи здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни «Методика музичного виховання та музично-театралізованої діяльності» / уклад. С. І. Матвієнко. – Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2025. – 59 с.

У посібнику представлено методичні рекомендації до організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти спеціальності А-2 Дошкільна освіта з навчальної дисципліни «Методика музичного виховання та музично-театралізованої діяльності». Надано детальний алгоритм виконання завдань самостійної роботи до кожної із тем навчальної дисципліни, запропоновано джерела для поповнення необхідної інформації; зазначено кількість годин, запланованих на виконання завдання до теми, а також кількість балів, які можуть отримати студенти за умов правильного виконання самостійної роботи та критерії її оцінювання. Інформативні додатки сприятимуть більш якісному виконанню самостійної роботи до дисципліни.

Доцільний для викладачів вищих навчальних закладів; здобувачів вищої освіти спеціальності А-2 Дошкільна освіта першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

УДК 378.091.31:373.2(076)

© С. І. Матвієнко,
укладання, 2025
© НДУ ім. М. Гоголя, 2025

З М І С Т

ПЕРЕДМОВА	4
ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДИКА МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА МУЗИЧНО-ТЕАТРАЛІЗОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»	5
МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З КУРСУ «МЕТОДИКА МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА МУЗИЧНО-ТЕАТРАЛІЗОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»	12
РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗА ТЕМАМИ ..	15
<i>РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ</i>	15
Тема 1.1. Теоретичне підґрунтя музичного виховання дітей дошкільного віку	15
Тема 1.2. Форми організації музичної діяльності дітей	19
Тема 1.3. Музика в закладі дошкільної освіти	20
<i>РОЗДІЛ II. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗА ВИДАМИ МУЗИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ</i>	21
Тема 2.1. Слухання музики	21
Тема 2.2. Співи	24
Тема 2.3. Музична ритміка	26
Тема 2.4. Музичне інструментування	27
Тема 2.5. Музично-театралізовані свята і музичні розваги	29
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ	31
ДОДАТКИ	37
Додаток А. Матеріали для підсумкового контролю	37
<i>Тестові завдання з курсу</i>	37
<i>Орієнтовний перелік питань, які виносяться на залік</i>	41
Додаток Б. Музичний глосарій	44
Додаток В. Картка аналізу музичного заняття	47
Додаток Г. Керівництво розвитком музичного сприймання у процесі слухання фортепіанної п'єси "Дощик", муз В. Косенка	48
Додаток Д. Відомості про видатних композиторів	51

ПЕРЕДМОВА

Гуманістичне виховання особистості є однією з актуальних проблем сьогодення в педагогічній теорії і практиці, що потребує пошуку нових підходів. Інтеграція України в європейський простір вимагає корінних змін у суспільстві й освіті, починаючи з її першої ланки – дошкільної освіти. Орієнтація на дитину, її духовну культуру, розвиток емоційно-чуттєвої сфери і творчих можливостей особистості знайшло відображення в таких сучасних державних документах: Закон України «Про освіту», Закон України «Про дошкільну освіту», державному Стандарті дошкільної освіти.

У системі професійної підготовки бакалаврів за спеціальністю А-2 Дошкільна освіта важливого значення мають дисципліни, які мають забезпечувати вирішення завдань сучасної освіти (у тому числі – дошкільної) щодо реалізації компетентнісної парадигми, яка спрямована на формування гнучкої, свідомої, творчої людини.

Музичне виховання в закладі дошкільної освіти посідає особливе місце в духовному, естетичному, культурному розвитку дитини й визначається значущістю у її всебічному розвитку й становленні як особистості.

Посібник розроблений відповідно до програми курсу «Методика музичного виховання та музично-театралізованої діяльності» для здобувачів вищої освіти спеціальності А2 Дошкільна освіта. Програма навчальної дисципліни спрямована на поетапне оволодіння студентами теоретичними знаннями у галузі музичного виховання; специфікою самого музичного мистецтва як ефективного засобу формування особистості дитини, розвитку її здібностей; оволодінням знань щодо проведення різних форм практичної роботи з дітьми у галузі музичного виховання.

Пропонований посібник складається з: програми навчальної дисципліни курсу «Методика музичного виховання та музично-театралізованої діяльності»; методичних порад до організації самостійної роботи з курсу; методичних рекомендацій до виконання самостійної роботи за темами, які, у свою чергу, представлено у двох розділах і відповідних темах курсу; музичного глосарію; списку рекомендованих джерел до вивчення дисципліни.

У додатках містяться матеріали підсумкового контролю до дисципліни, які допоможуть здобувачеві освіти перевірити набуті знання; використання музичного глосарію дозволить правильно орієнтуватися у специфічних музичних поняттях і термінах. Надані зразки методичної документації допоможуть у розробці конспектів занять за видами музичної діяльності. Пропонована рубрика «Відомості про видатних композиторів» дозволить ознайомитися з короткими даними про життя й творчість відомих митців України та європейських країн; у короткій аудіофонотеці представлено записи музичних творів, які використовуються у роботі з дітьми дошкільного віку.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МЕТОДИКА МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА МУЗИЧНО-ТЕАТРАЛІЗОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Загальна інформація

Заклад вищої освіти	Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя
Факультет	Педагогіки, психології соціальної роботи та мистецтв
Кафедра	дошкільної освіти
Мова навчання	українська
Розробник	канд. пед. н., доц. Матвієнко С.І.
Освітня програма	012 Дошкільна освіта
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Курс/ семестр	III курс, II семестр
Затверджено	Засіданням кафедри дошкільної освіти, протокол № 1 від 31.08.2024
Обсяг дисципліни	Денна форма навчання: 3 кредити ЄКТС, що відповідає 90 академічним годинам, з яких: 30 годин – аудиторне навчання (лекції – 8 год., практичні – 10 год., лабораторні – 12 год.) і 60 годин – самостійна робота. Заочна форма навчання: 3 кредити ЄКТС, що відповідає 90 академічним годинам, з яких: 10 годин – аудиторне навчання (лекції – 2 год., практичні – 4 год., лабораторні – 4 год.) і 80 годин – самостійна робота.
Статус дисципліни	обов'язкова

Метою викладання навчальної дисципліни є надати студенту теоретичні знання і сформувати відповідні професійно орієнтовані практичні уміння й навички з методики музичного виховання, що дозволить йому працювати вихователем і організатором музичного виховання закладів дошкільної освіти, здійснювати виховний процес у синтезі видів мистецтв. Основними завданнями вивчення дисципліни «Методика музичного виховання та музично-театралізованої діяльності» є ознайомлення студентів із теорією та методикою музичного виховання в закладі дошкільної освіти.

Окрім цього, можуть вирішуватись наступні завдання:

- озброїти студентів практичними навичками супроводу музичного виховання дітей на заняттях і поза ними;
- формувати основи педагогічного мислення майбутніх вихователів;
- підготувати вихователя, здатного розвивати музичні та художньо-творчі здібності дітей раннього та дошкільного віку.

Пререквізити: ОК14 Педагогіка дошкільна, ОК24 Сучасні педагогічні технології в дошкільній освіті, ОК15 Дитяча та педагогічна психологія. *Постреквізити:* ОК 30 Педагогічна техніка та педагогічна творчість; П4 Педагогічна практика у літній період; П5, П6 Виробнича практика.

Компетентності та результати навчання

Компетентності

КЗ-2. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру; зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, застосовувати знання у практичних ситуаціях; приймати ефективні рішення у професійній діяльності, мотивувати людей до досягнення спільної мети.

КЗ-8. Здатність усвідомлювати свої професійні можливості та діяти лише в межах рівня професійної підготовленості, діяти на основі етичних міркувань (мотивів), доброчесності, соціальної відповідальності, поваги до різноманітності та мультикультурності.

СК-3. Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку

СК-4. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі); формувати у здобувачів освіти ключові компетентності відповідно до державного стандарту

СК-6. Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку навичок свідомого дотримання суспільно визнаних морально-етичних норм і правил поведінки; враховувати культурні, релігійні, соціальні та мовні особливості родини під час освітнього процесу та здійснювати його незалежно від власних поглядів, стереотипів та упереджень

СК-7. Здатність до національно-патріотичного виховання дітей раннього і дошкільного віку (любов до Батьківщини, рідної мови, рідного міста; інтерес і повага до державних символів України, національних традицій, звичаїв, свят, обрядів).

СК-11. Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.

СК-13. Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.

Результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни «Методика музичного виховання та музично-театралізованої діяльності» у комплексі з іншими освітніми компонентами ОП «Дошкільна освіта» другого (бакалаврського) рівня вищої освіти сприяє досягненню здобувачами освіти наступних програмних результатів навчання:

РН-02. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.

РН-03. Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими освітніми потребами.

РН-04. Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.

РН-09. Розуміти історію та закономірності розвитку дошкільної освіти. Аналізувати педагогічні системи минулого та творчо трансформувати їх потенціал у сучасний навчально-виховний простір закладу дошкільної освіти.

РН-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності.

РН-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.

РН-25. Вміти використовувати специфіку місцевого історико-культурного та краєзнавчого матеріалу при проведенні заходів соціально-громадського та національно-патріотичного спрямування з дітьми дошкільного віку.

Методи та засоби навчання

Методи навчання: лекції; вивчення першоджерел; робота з навчально-методичною літературою, нотними джерелами; аудіо та відеозаписи; робота з періодичними виданнями з дошкільного виховання; робота з періодичними виданнями з музичного виховання; робота з мультимедійними презентаціями; розробка сценарію; добір музичного матеріалу; тести; залік.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

- програма з дисципліни;
- навчальні посібники;
- мультимедійне обладнання, комп'ютери;
- фонд аудіозаписів,
- відеоматеріали;
- ілюстративний наочний матеріал;
- атрибути та костюми для театралізації;
- ресурси Google.

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«МЕТОДИКА МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ТА МУЗИЧНО-ТЕАТРАЛІЗОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Анотація змісту за темами

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Тема 1.1. Теоретичне підґрунтя музичного виховання дітей дошкільного віку.

Тези до теми

Музика як вид мистецтва та її роль у вихованні дітей. Роль музики у всебічному розвитку дитини. Музика як чинник соціалізації дошкільника. Характеристика музики як виду мистецтва. Функції музики. Сутність та завдання музичного виховання дітей дошкільного віку. Визначення основних підходів до музичного виховання дитини у державних нормативних документах. Принципи, методи та засоби музичного виховання дітей. Засоби, які використовуються у процесі музичного виховання дошкільників. Музично-дидактичні ігри у музичному вихованні дошкільників. Інноваційні технології в галузі дошкільної музичної освіти.

Структура музикальності. Поняття «музичні здібності», «музичні задатки», «музикальність». Чинники впливу на розвиток музикальності дитини. Характеристика різних типів музикальності (за С. Науменко). Вікові особливості музичного розвитку дитини (за роками життя).

Національне підґрунтя музичного виховання дошкільників. Короткий історичний нарис розвитку музичного виховання в Україні (X – початок XX ст.). Витоки та передумови розвитку музичної освіти в Україні. Педагогічна спадщина видатних українських діячів культури.

Музичний фольклор – основа музичного виховання дошкільників.

Ключові поняття: музика, музичне мистецтво, музичний розвиток, музично-дидактичні ігри, музикальність, музичне виховання, принцип, метод, засіб, музична освіта, музичний фольклор.

Тема 1.2. Форми організації музичної діяльності дітей

Тези до теми

Значення та завдання музичних занять. Види та типи музичних занять. Сутнісна характеристика музичного заняття. Цілі, на які має орієнтуватися музичний керівник при плануванні музичного заняття. Провідні педагогічні принципи у плануванні та організації музичних занять. принцип діяльності.

Фонова музика у житті закладу дошкільної освіти. Самостійна музична діяльність дітей. Музика на заняттях різного змісту. Роль вихователя у підтримці музичної діяльності дітей поза заняттями.

Ключові поняття: музична діяльність, музичне виховання, форма організації, заняття, музичне заняття, структура заняття, самостійна музична діяльність, фонова музика.

Тема 1.3. Музика у закладі дошкільної освіти

Тези до теми

Організація та керівництво системою музичного виховання у закладі дошкільної освіти. Специфіка професії «музичний керівник». Посадові вимоги до діяльності сучасного музичного керівника. Функції директора ЗДО, вихователя-методиста в організації музичної діяльності дітей. Функції музичного керівника та вихователя у проведенні музично-виховної роботи з дітьми. Планування освітнього процесу з музичного виховання. Музично-розвивальне середовище. Сутність та структурність музично-розвивального середовища, три його компоненти: музичне, предметне та соціальне. Обладнання музичного куточка для дітей. Гурткова робота у дошкільному навчальному закладі. Співпраця закладу дошкільної освіти з батьками з питань музичного виховання дітей у сім'ї.

Ключові поняття: музичний керівник, посадові вимоги, планування, система музичного виховання, музично-розвивальне середовище, музичний куточок, гурткова робота, співпраця з сім'єю.

РОЗДІЛ II.

МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ ЗА ВИДАМИ МУЗИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тема 2.1. Слухання музики

Тези до теми

Сприймання музики як особливий вид музичної діяльності та основа слухання музики. Поняття «сприймання», «музичне сприймання». Форми організації сприймання музики як виду самостійної музичної діяльності. Завдання зі слухання музики. *Характеристика репертуару зі слухання музики.* Основні вимоги до добору творів для слухання музики. Особливості репертуару, призначеного для слухання дітьми раннього та дошкільного віку.

Дидактичні основи слухання музики. Методи та прийоми роботи педагога на заняттях із слухання музики. Етапи проведення слухання музики, їх сутнісна характеристика. Форми організації слухання музики з дітьми дошкільного віку у ЗДО. Методика навчання дошкільників слухання музики за віковими групами. Залучення до слухання музики дітей третього року життя. Репертуар зі слухання музики для кожної вікової групи, його специфіка.

Ключові поняття: сприймання, музичне сприймання, слухання, слухання музики, репертуар, етапи слухання музики, методика слухання музичного твору.

Тема 2.2. Співи

Тези до теми

Значення та завдання співу. Сутнісна характеристика співу як найбільш доступної і масової форми музичного виховання. Завдання навчання дошкільників співу. Дитячий співацький голос та його охорона. Основні правила організації дитячого співацького виконавства. Основні співацькі навички та методика їх формування у дітей дошкільного віку. Поняття «співацькі навички». Класифікація співацьких навичок.

Дидактичні основи навчання дошкільників співу. Методи та прийоми навчання співу. Співацький репертуар. Змістова основа співацького репертуару

для дітей. Основні вимоги до добору творів для співу. План-схема щодо аналізу пісні музичним керівником перед початком роботи над нею з дітьми. Етапи роботи над піснею, їх характеристика. Методика навчання дошкільників співу за віковими групами. Репертуар зі співу у цих групах.

Ключові поняття: *спів, голос, дитячий голос, охорона голосу, розвиток голосу, співацьку навички, співацький репертуар, методика навчання співу.*

Тема 2.3. Музична ритміка (музично-ритмічні рухи)

Тези до теми

Музична ритміка, її загальна характеристика та значення для розвитку дитини. Значення ритміки для розвитку дитини. Завдання музичної ритміки. Види музично-ритмічних рухів. Структурно-рухова основа ритміки. Музично-ритмічні вправи, їх класифікація та використання у роботі з дітьми. Танці, їх класифікація та використання у роботі з дітьми. Музично-ритмічні ігри, їх класифікація та використання у роботі з дітьми. Дидактичні основи навчання дітей музичної ритміки. Логоритміка. Методика навчання дошкільників музичних рухів за віковими групами. Репертуар з музичної ритміки у цих групах. Методика навчання музично-ритмічних рухів дітей.

Ключові поняття: *рух, музична ритміка, музично-ритмічні вправи, танці, музично-ритмічні ігри, логоритміка, репертуар, методика навчання музичної ритміки.*

Тема 2.4. Музичне інструментування

Тези до теми

Значення дитячого музикування для музичного та творчого розвитку дошкільників. Класифікація дитячих музичних інструментів. Саморобні дитячі музичні інструменти. Музикування на інструментах К. Орфа. Зміст та завдання навчання дошкільників гри на музичних інструментах за віковими групами. Форми залучення дітей до інструментального музикування відповідно до їхнього віку. Методика навчання дошкільників гри на музичних інструментах. Дитяче оркестрове музикування. Специфіка гри в дитячому оркестрі, вимоги до розташування учасників у ньому. Різновиди дитячих оркестрів, які використовуються в традиційній музичній практиці закладу дошкільної освіти.

Ключові поняття: *музичні інструменти, саморобні дитячі музичні інструменти, інструментального музикування, гра на дитячих музичних інструментах, оркестрування.*

Тема 2.5. Музичні розваги та музично-театралізовані свята

Тези до теми

Роль музичних розваг у формуванні культури дошкільників. Мета та завдання проведення музичних розваг. Методика організації музичних розваг. Види розваг. Форми розваг. Роль музики при проведенні розваг.

Роль музично-театралізованих свят у формуванні культури дошкільників. Погляди видатних педагогів на важливість виховного та соціалізуючого потенціалу дитячих свят. Роль свят у всебічному розвитку дитини. Мета та завдання проведення музично-театралізованих свят.

Види музично-театралізованих свят: календарні свята, тематичні свята,

свята календарно-обрядового циклу, християнські свята, національно-патріотичні свята. Методика організації та проведення музично-театралізованого свята.

Ключові поняття: розвага, музичні розваги, методика організації музичних розваг; свято, дитяче свято, театралізований захід, музично-театралізоване свято, методика проведення свят.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви розділів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	п	лаб	с.р.		л	п	лаб	с.р.
1	2	3	4	5	6	8	9	10	11	13
Розділ 1. Теоретичні основи музичного виховання дітей дошкільного віку										
Т. 1.1. Теоретичне підґрунтя музичного виховання дітей дошкільного віку	10	2	2		6	14	2			12
Т. 1.2. Форми організації музичної діяльності дітей	10	2	2		6	10		2		8
Т. 1.3. Музика в закладі дошкільної освіти	4				4	8				8
Разом за Р1	24	4	4	-	16	32	2	2	-	28
Розділ 2. Методичні основи музичного виховання за видами музичної діяльності										
Т. 2.1. Слухання музики	12	2		2	8	12		2		10
Т. 2.2. Співи	12	2		2	8	12			2	10
Т. 2.3. Музична ритміка	12		2	2	8	10				10
Т. 2.4. Музичне інструментування	10		2	2	6	10				10
Т. 2.5. Музичні розваги та музично-театралізовані свята	20		2	4	14	14			2	12
Разом за Р2	66	4	6	12	44	58	-	2	4	52
Усього годин	90	8	10	12	60	90	2	4	4	80

Методичні поради **до організації самостійної роботи з курсу** **«Методика музичного виховання та** **музично-театралізованої діяльності»**

Самостійна робота студентів (СРС) – спосіб активного, цілеспрямованого набуття студентом нових для нього знань і вмінь без безпосередньої участі в цьому процесі викладачів. У даний час організація СРС розглядається в рамках усієї системи управління якістю навчання студентів, зумовленою низкою причин: запровадженням у процес навчання теорій, які розвивають творчість та ініціативу особистості на основі самостійної діяльності; зміною форм і методів навчання; впровадженням інформаційних технологій, у том числі – потужного ресурсу Інтернет, аудіо- та відео- ресурсів тощо.

Самостійна робота студентів з навчальної дисципліни «Методика музичного виховання та музично-театралізованої діяльності» проводиться з метою:

- систематизації та закріплення отриманих теоретичних знань у галузі музичної педагогіки та методики музичного виховання дітей дошкільного віку, а також відповідних практичних умінь студентів;
- поглиблення і розширення теоретичних знань у галузі музичного виховання дітей дошкільного віку;
- формування умінь використовувати довідкову літературу, періодику з музичного та дошкільного виховання;
- розвитку пізнавальних здібностей та активності студентів: творчої ініціативи, самостійності, відповідальності й організованості;
- формування самостійності мислення, здібностей до саморозвитку, самовдосконалення і самореалізації;
- розвитку пошуково-дослідницьких умінь.

Організаційні заходи, що забезпечують нормальне функціонування самостійної роботи студента, ґрунтуються на таких передумовах:

- самостійна робота повинна бути конкретною за своєю предметною спрямованістю;
- самостійна робота повинна супроводжуватися ефективним, безперервним контролем і оцінкою її результатів.

Предметно і змістовно самостійна робота студентів визначається освітнім стандартом, робочою програмою, навчально-методичним комплексом, розробленим до навчальної дисципліни «Методика музичного виховання та музично-театралізованої діяльності», змістом основної та додаткової літератури та методичних рекомендацій.

СРС з вивчення навчальної дисципліни «Методика музичного виховання та музично-театралізованої діяльності» орієнтована на такий вид СРС, як позааудиторна самостійна робота, яка виконується студентами за завданнями викладача та без його безпосередньої участі. Пропонований нами блок завдань СРС включає такі види її, що передбачають, зокрема, такі види завдань:

Для оволодіння знаннями

- підготовка до практичних занять – читання тексту (підручника / посібника, першоджерела, додаткової літератури); складання плану тексту, графічне зображення структури тексту; розробка мультимедійних презентацій та супровідних до них міні-доповідей; використання аудіо- та відеозаписів; використання комп'ютерної техніки та Інтернету тощо.

Для закріплення та систематизації знань:

- складання плану та мінідоповіді супроводу мультимедійної презентації;
- відповіді на контрольні запитання, які будуть озвучені у процесі практичного заняття;
- підготовка мінідоповідей до виступу на практичному занятті у межах визначеної теми практичного заняття;
- виконання контрольних робіт і завдань;
- тестування.

Для формування умінь

- підготовка до лабораторних занять і розробка щодо цього конспектів різних видів музично-виховної роботи з дошкільниками різних вікових груп;
- елементи проведення різних видів роботи з дітьми у різних видах музичної діяльності;
- рефлексивний аналіз власних професійних умінь;
- уміння методичного аналізу форм роботи, проведених іншими студентами.

Розроблена самостійна робота з навчальної дисципліни «Методика музичного виховання та музично-театралізованої діяльності» здійснюється індивідуально і уможлиблює контроль за її виконанням за допомогою технологій зворотного навчального зв'язку в ресурсах MOODL та в УНІКОМ середовищі (віртуальному навчальному середовищі), яке функціонує в Ніжинському державному університеті імені Миколи Гоголя.

Контроль результатів самостійної роботи студентів, зважаючи на її позааудиторну специфіку, здійснюється у межах часу, відведеного в структурі практичних, лабораторних занять, а також при складанні студентами контрольної залікової форми роботи. Останнім, згідно розроблено курсу, є письмовий залік. У межах модульного контролю знань студентів викладач здійснює перевірку виконаних студентами завдань до самостійної роботи, розроблених конспектів різних форм музично-виховної роботи з дітьми, творчих робіт тощо.

Наголошуємо на необхідності дотримання правил академічної доброчесності при укладанні матеріалів самостійної роботи, зокрема – щодо створення покликань на використанні електронні ресурси (сценарії заходів, конспекти занять, відео- та аудіоматеріали, ілюстрації тощо).

Обсяг самостійної роботи для денної та заочної форм навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Д	З
1	Теоретичне підґрунтя музичного виховання дітей дошкільного віку	6	12
2	Форми організації музичної діяльності дітей	6	8
3	Музика в закладі дошкільної освіти	4	8
4	Слухання музики	8	10
5	Співи	8	10
6	Музична ритміка	8	10
7	Гра на дитячих музичних інструментах	6	10
8	Музичні розваги та музично-театралізовані свята	14	12
Разом		60	80

Критерії оцінювання видів самостійної роботи до курсу

Критерії оцінювання самостійної роботи здобувачів освіти:

рівень знань; якість виконання практичних завдань; самостійність виконання; володіння понятійно-категорійним апаратом; вміння узагальнювати набуті знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки; уміння методично правильно розробляти конспекти занять та інших матеріалів тощо.

Вид самостійної роботи	Зміст роботи	Розподіл балів
Доповідь з мультимедійною презентацією (одна презентація – 5 балів, усього – 5 презентацій)	відповідність змісту темі	0-5
	Повнота розкриття теми	0-5
	науковість матеріалу, логічність його викладу	0-5
	структура та обсяг (тема, зміст, висновки, використані джерела; до 10 слайдів)	0-5
	правильність оформлення	0-5
Разом		0-25
Кейс методичних матеріалів до лабораторних занять (6 розробок до 6 лабораторних занять)	Правильність виконання відповідно до методичних завдань	0-12
	Повнота розкриття теми	0-12
	Доцільність добору наочності та музичного матеріалу	0-6
	Правильність оформлення конспекту	0-6
	Разом	

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИКОНАННЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗА ТЕМАМИ

РОЗДІЛ І. Теоретичні основи музичного виховання дітей дошкільного віку (16 год. /28 год.)

ТЕМА 1.1. Теоретичне підґрунтя музичного виховання дітей дошкільного віку (6 год. /12 год.)

Завдання №1 самостійної роботи до теми

Розробіть самостійно:

а) мультимедійну презентацію на орієнтовну тематику «Інноваційні технології в галузі дошкільної музичної освіти» (вибір технології – за бажанням студента). У презентації надайте коротке обґрунтування її педагогічної сутності, можливості впливу на музичний розвиток дитини; короткі дані про автора технології (за наявності авторства); специфіки використання у роботі з дітьми дошкільного віку. До змісту презентації додайте покликання на відеоматеріали за темою. Бажаними є матеріали щодо роботи над музичним твором за цією технологією, якщо вона передбачає таку роботу. Наприкінці мультимедійної презентації додайте кілька покликань на записи музичних творів, які доцільно використовувати у роботі з дошкільниками за обраною Вами технологією на музичних заняттях у закладі дошкільної освіти;

б) мінідоповідь до теми спрямована на конкретизацію цієї інформації, якою здобувач освіти може супроводжувати свою доповідь при представленні розробленої мультимедійної презентації на практичному занятті. У кінці мінідоповіді зазначте перелік інформаційних ресурсів, якими Ви користувалися при розробці цієї теми.

Кількість можливих для отримання балів: від 0 до 5.

Критерії оцінювання завдання

Вид роботи	Зміст роботи	Розподіл балів
Мультимедійна презентація з мінідоповіддю	відповідність змісту темі	0-1
	Повнота розкриття теми	0-1
	науковість матеріалу, логічність його викладу	0-1
	структура та обсяг (тема, зміст, висновки, використані джерела; до 10 слайдів)	0-1
	правильність оформлення	0-1
	Разом	0-5

Рекомендована до завдання література та джерела інформації

1. Матвієнко С.І. Теорія та методика музичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 298 с.
2. Степанова Т. М., Лісовська Т. А. Індивідуально-диференційований підхід до музичного виховання дітей старшого дошкільного віку: монографія. Київ: Слово, 2012. 256 с.
3. Волков О. Г. Використання стильових ознак на музичних заняттях у дошкільних закладах: науково-популярне видання. Мелітополь : ТОВ Колор Принт, 2019. 32 с.
4. Нечай С. П. Музика розвиває, виховує, оздоровлює : навч.-метод посібник. Київ: Світич, 2012. 144 с. – 186 с.
5. Малашевська І. А., Демідова С. К. Програма освітньо-оздоровчої роботи з дітьми старшого дошкільного віку «Веселкова музикотерапія». Тернопіль : Мандрівець, 2015. 44 с.
6. Методика Карла Орфа. <https://www.youtube.com/watch?v=BIWgx4Nsjqk>
7. Методика Карла Орфа. <https://youtu.be/73ouQNkSTqE>
8. Презентація "Інноваційні технології в музичному вихованні дошкільників" Музичний керівник Наталія Воронова. <https://youtu.be/YV5ztvb0B50>
9. Презентація "Інноваційні технології в музичному вихованні дошкільників" Музичний керівник Світлана Біркіна https://youtu.be/iL-YV-GB_V0

Завдання №2 самостійної роботи до теми

Розробіть самостійно:

- a) мультимедійну презентацію на орієнтовну тематику «Засоби розвитку творчих здібностей дитини у процесі музичної діяльності» (вибір засобу та вік дитини – за бажанням студента). У змісті презентації визначте: коротку характеристику обраного засобу, визначте його педагогічний потенціал щодо використання у процесі музичного виховання дітей; які завдання щодо музичного розвитку дитини можна реалізувати за використання обраного Вами засобу. Додайте покликання відео- та аудіо-матеріалів щодо застосування обраного засобу на заняттях з музичного виховання. За необхідності – додайте слайди з представленням тих додаткових засобів (наочності, музичних інструментів тощо), які можуть сприяти розвитку творчих здібностей дитини у процесі музичної діяльності.
- b) мінідоповідь до теми спрямована на конкретизацію тієї інформації, якою здобувач освіти може супроводжувати свою доповідь при представленні розробленої мультимедійної презентації на практичному занятті. У кінці мінідоповіді зазначте перелік інформаційних ресурсів, якими Ви користувалися при розробці цієї теми.

Кількість можливих для отримання балів: від 0 до 5.

Критерії оцінювання завдання

Вид роботи	Зміст роботи	Розподіл балів
Мультимедійна презентація з мінідоповіддю	відповідність змісту темі	0-1
	Повнота розкриття теми	0-1
	науковість матеріалу, логічність його викладу	0-1
	структура та обсяг (тема, зміст, висновки, використані джерела; до 10 слайдів)	0-1
	правильність оформлення	0-1
Разом		0-5

Рекомендована до завдання література та джерела інформації

1. Матвієнко С.І. Теорія та методика музичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 298 с.
2. Музичне виховання у дошкільному навчальному закладі: Збірник методичних матеріалів. Тернопіль: Мандрівець, 2007. 104 с.
3. Газіна І. О. Методика музичного виховання дітей дошкільного віку навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта», вихователів дошк. навч. закладів та батьків. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2015. 196 с.
4. Сторінка музичного керівника КЗ «ЗДО №14 ВМР». Організаційно-методичні засади формування музичних здібностей у дітей дошкільного віку <https://dnz14.dnz.in.ua/poradnyk/yak-rozvyvaty-muzychni-zdibnosti>
5. Розвиток творчих здібностей дітей засобами музичної діяльності в дошкільному навчальному закладі: Херсон, КВНЗ «Херсонська академія неперервної освіти». 2013. http://teremokskad.at.ua/ped-kol/Skrinka/Ivanova/dosvid_ivanova.pdf

Завдання №3 самостійної роботи до теми

Розробіть самостійно:

- a) мультимедійну презентацію на орієнтовну тематику «Інтеграція музики та інших видів мистецтв на заняттях з музичного виховання у ЗДО» (вибір засобу та вік дитини – за бажанням студента). У змісті презентації визначте: які види мистецтв гармонійно інтегруються з музичними мистецтвом з метою формування у дошкільників мистецько-творчої компетентності; коротко схарактеризуйте обрані Вами види мистецтв, що доречно інтегрувати; наведіть приклади такої інтеграції стосовно роботи з музичними творами.
- b) мінідоповідь до теми спрямована на конкретизацію цієї інформації, якою здобувач освіти може супроводжувати свою доповідь при представленні розробленої мультимедійної презентації на практичному занятті. У кінці мінідоповіді зазначте перелік інформаційних ресурсів, якими Ви користувалися при розробці цієї теми.

Кількість можливих для отримання балів: від 0 до 5.

Критерії оцінювання завдання

Вид роботи	Зміст роботи	Розподіл балів
Мультимедійна презентація з мінідоповіддю	відповідність змісту темі	0-1
	Повнота розкриття теми	0-1
	науковість матеріалу, логічність його викладу	0-1
	структура та обсяг (тема, зміст, висновки, використані джерела; до 10 слайдів)	0-1
	правильність оформлення	0-1
Разом		0-5

Рекомендована до завдання література та джерела інформації

1. Матвієнко С.І. Теорія та методика музичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 298 с.
2. Музичне виховання у дошкільному навчальному закладі: Збірник методичних матеріалів. Тернопіль: Мандрівець, 2007. 104 с.
3. Газіна І. О. Методика музичного виховання дітей дошкільного віку навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта», вихователів дошк. навч. закладів та батьків. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2015. 196 с.
4. Стріхар О.І., Ярошевська Л.В. Методика музичного виховання дітей дошкільного віку: навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти спеціальності музичне мистецтво. Миколаїв: «РАЛ-поліграфія», 2022. 260 с.
5. Ватаманюк Г. П. Музика в країні Дошкілля: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський, 2008. 260 с.

ТЕМА 1.2. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ МУЗИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДІТЕЙ (6 /12 год.)

Завдання самостійної роботи до теми

Розробіть самостійно:

- а) мультимедійну презентацію на орієнтовну тематику «Методи стимулювання самостійної музичної діяльності дошкільників». У змісті презентації коротко обґрунтуйте поняття «самостійна музична діяльність дошкільників», наведіть фото- й відео- приклади такої діяльності дітей; вкажіть, аналізуючи приклад, чим обумовлюється педагогічний супровід дорослим організації самостійної музичної діяльності дітей; запропонуйте ще кілька варіантів того, як можна зацікавити дитину самостійним музикуванням.
- б) мінідоповідь до теми спрямована на конкретизацію цієї інформації, якою здобувач освіти може супроводжувати свою доповідь при представленні розробленої мультимедійної презентації на практичному занятті. У кінці мінідоповіді зазначте перелік інформаційних ресурсів, якими Ви користувалися при розробці цієї теми.

Кількість можливих для отримання балів: від 0 до 5.

Критерії оцінювання завдання

Вид роботи	Зміст роботи	Розподіл балів
Мультимедійна презентація з мінідоповіддю	відповідність змісту темі	0-1
	Повнота розкриття теми	0-1
	науковість матеріалу, логічність його викладу	0-1
	структура та обсяг (тема, зміст, висновки, використані джерела; до 10 слайдів)	0-1
	правильність оформлення	0-1
	Разом	0-5

Рекомендована до завдання література та джерела інформації

1. Матвієнко С.І. Теорія та методика музичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 298 с.
2. Музичне виховання у дошкільному навчальному закладі: Збірник методичних матеріалів. Тернопіль: Мандрівець, 2007. 104 с.
3. Газіна І. О. Методика музичного виховання дітей дошкільного віку навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта», вихователів дошк. навч. закладів та батьків. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2015. 196 с.
4. Романюк І. А. Музичне виховання. Організація роботи у дошкільному закладі: навч.-метод. посібн. Тернопіль: Мандрівець, 2013. 280 с.

ТЕМА 1.3. Музика в закладі дошкільної освіти (4 год. /8 год.)

Завдання самостійної роботи до теми

Розробіть самостійно:

- a) мультимедійну презентацію на орієнтовну тематику «Свята та розваги у ЗДО». У змісті презентації коротко обґрунтуйте специфіку цієї форми .
- b) мінідоповідь до теми спрямована на конкретизацію цієї інформації, якою здобувач освіти може супроводжувати свою доповідь при представленні розробленої мультимедійної презентації на практичному занятті. У кінці мінідоповіді зазначте перелік інформаційних ресурсів, якими Ви користувалися при розробці цієї теми.

Кількість можливих для отримання балів: від 0 до 5.

Критерії оцінювання завдання

Вид роботи	Зміст роботи	Розподіл балів
Мультимедійна презентація з мінідоповіддю	відповідність змісту теми	0-1
	Повнота розкриття теми	0-1
	науковість матеріалу, логічність його викладу	0-1
	структура та обсяг (тема, зміст, висновки, використані джерела; до 10 слайдів)	0-1
	правильність оформлення	0-1
Разом		0-5

Рекомендована до завдання література та джерела інформації

1. Матвієнко С.І. Теорія та методика музичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 298 с.
2. Газіна І. О. Методика музичного виховання дітей дошкільного віку навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта», вихователів дошк. навч. закладів та батьків. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2015. 196 с.: іл.
3. Шуть М. Скарбничка організатора дитячого свята. Музичний керівник. 2012. №3. С. 21-28.
4. Шуть М. Сучасне дитяче свято : педагогічний аспект. Музичний керівник. 2012. №3. С. 4-11.

РОЗДІЛ 2.
Методичні основи музичного виховання
за видами музичної діяльності
(44 год. / 52 год.)

ТЕМА 2.1. Слухання музики
(8 год. / 10 год.)

≡ Підготуйте конспект вступної частини ознайомлення дошкільників із музичним твором програмового характеру (старша група)

 Джерела до виконання завдання:

1. Матвієнко С. І. Теорія та методика музичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 298 с.
2. Болгарський А. Г., Горобець Т. В., Шкоба В. А. Слухання музики у дошкільному навчальному закладі: навч.-метод. посіб. Луцьк: Твердиня, 2010. 180 с.
3. Радинова О. Методика слухання музики з дітьми / О. Радинова / Дитячий садок. Мистецтво. 2010. №1 (13 число). С. 13-17.
4. Ростовський О. Вступне слово педагога до дітей перед слуханням музики. *Музичний керівник*. 2011. №1. С. 10-12.
5. Науменко С. Як правильно слухати музику з дітьми: поради психолога. *Музичний керівник*. 2013. №3. С. 4-10.

Сайти

1. «Форум для музичних керівників». – <https://forum.in-ku.com/forumdisplay.php?f=187>
2. «Сайт для педагогів ДНЗ та музичних керівників». – <https://www.sites.google.com/site/sajtdlapedagogivdnz/home/fotogalerea/batkivska-skrinka/poradi-batkam/dla-muzicnih-kerivnikiv-dnz>
3. «Сторінка музичного керівника». – <https://bortnica.jimdo.com/сторінка-музичного-керівника/>

 Порада: обов'язково здійсніть аналіз обраного Вами музичного твору. Не використовуйте для розробки конспекту матеріали мережі Інтернет, які стосуються проведення слухання музики з учнями початкової школи!

ЗРАЗОК КОНСПЕКТУ ФРАГМЕНТУ ЗАНЯТТЯ ЗІ СЛУХАННЯ МУЗИКИ

Роберт Шуман. П'єса «Веселий селянин» з фортепіанного циклу «Альбом для юнацтва» (старша група, 6-й рік життя)

- Діти, які пори року ви знаєте? Яка зараз пора року? Як ви думаєте, чим люди заклопотані з настанням весни? (Сільськогосподарськими роботами). Так, недарма є приказка: «Посадиш вчасно, то й вродить рясно». Особливо напружені дні у жителів села, у них у цю пору надзвичайно багато роботи.

Відомий німецький композитор Роберт Шуман написав п'єсу, яка називається «Веселий селянин».

- Зараз ви її послухаєте і скажете, який характер твору. (Слухання твору).

покликання на прослуховування твору та перегляд відео
<https://youtu.be/785XQ5rr2sM>

- Як ви гадаєте, чому у селянина веселий настрій? (Напевно, закінчив роботу і повертається з поля додому. Хоч він і втомлений, але радіє тому, що восени збере хороший врожай).

- Що нагадує вам ця музика: пісню, танець чи марш? Так, музика подібна на пісню, яку співає селянин.

- Чим музика нагадує пісню?
 - (повторне слухання твору).

використане джерело: Болгарський А. Г. Слухання музики у дошкільному навчальному закладі : навч.-метод. посіб. Луцьк, ПВД «Твердиня», 2010 р. С. 35.

 Виконання завдання для самостійної роботи:

1. Виконуйте самостійну роботу як матеріал для звіту на лабораторному занятті за таким алгоритмом:
 - тематичне спрямування музичного твору;
 - короткі дані про композитора (за необхідністю надання такої інформації дітям);
 - музичний стиль твору, історичні рамки його створення (за необхідністю надання такої інформації дітям);
 - виховне значення твору;
 - форма твору. Вкажіть, чому музика в середній частині твору стала більш сумною (мінорною)? Визначте стосовно зміни ладу твору (мажор-мінор) його форму.
 - засоби музичної виразності, які використав композитор щодо розкриття музичного образу.
2. Розробіть конспект вступної бесіди зі слухання даного твору (з дітьми старшої групи). Доповніть Ваші методичні матеріали наочною.
3. Складіть репертуарний список та доберіть аудіозаписи для однієї з форм організації музичного дозвілля дітей (концерт, музична вікторина, вечір музичних загадок-відгадок тощо).
4. Розроблений конспект, покликання на дібрані музичні твори здаються у Кейсі методичних матеріалів самостійної роботи.

Кількість можливих для отримання балів: від 0 до 6.

Критерії оцінювання завдання

Розробка методичних матеріалів до лабораторного заняття	Правильність виконання відповідно до методичних завдань	0-2
	Повнота розкриття теми	0-2
	Доцільність добору наочності та музичного матеріалу	0-1
	Правильність оформлення конспекту	0-1
	Разом	0-6

ТЕМА 2.2. Співи (8 год. / 10 год.)

ТЕМА 2.2. СПІВИ

1. Підготуйте матеріали словесної (поетичної) та зображувальної наочності щодо ознайомлення дітей II–ї молодшої та старшої групи з новою піснею.
2. Включіть дані матеріали до методичної розробки вступних бесід до пісень (по одному твору для II–ї молодшої та старшої груп).

Джерела до виконання завдання:

1. Матвієнко С. І. Теорія та методика музичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 298 с.
2. Болгарський А. Г., Горобець Т. В., Шкоба В. А. Слухання музики у дошкільному навчальному закладі: навч.-метод. посіб. Луцьк: Твердиня, 2010. 180 с.
3. Теряєва Л. Розучування нової пісні на музичних заняттях з дошкільниками. *Музичний керівник*. 2012. №7. С. 18-20.

Сайти

1. «Форум для музичних керівників». – <https://forum.in-ku.com/forumdisplay.php?f=187>
2. «Сайт для педагогів ДНЗ та музичних керівників». – <https://www.sites.google.com/site/sajtdlapedagogivdnz/home/fotogalerea/batkivska-skrinka/poradi-batkam/dla-muzicnih-kerivnikiv-dnz>
3. «Сторінка музичного керівника». – <https://bortnica.jimdo.com/сторінка-музичного-керівника/>
4. <https://useraudio.net>

Порада: обов'язково здійсніть аналіз обраного Вами музичного твору. Не використовуйте для розробки конспекту матеріали мережі Інтернет, які стосуються навчання співу учнів початкової школи!

Виконання завдання для самостійної роботи:

1. Виконання даного завдання передбачає удосконалення умінь ознайомлення дітей із музичним твором, проте цей елемент самостійної роботи спрямований на удосконалення методичних основ роботи з пісенним репертуаром для різних вікових груп.
2. Зверніть увагу, що логіка цього завдання самостійної роботи спрямована на дотримання у розробці конспекту заняття методичних основ (використання методів, методичних прийомів та засобів) ознайомлення дошкільників різного віку із новою піснею.
3. Перевірте свої знання методики, користуючись запропонованими підручниками. Визначте:
 - пісні якого образного плану більшою мірою використовуються в II-й молодшій групі? У старшій?

- якою Ви визначаєте мету використання поетичного слова у даних групах: додаткове розкриття художнього образу? Створення необхідного емоційного настрою? Надання додаткової інформації щодо змісту пісні?
 - у чому Ви вбачаєте необхідність використання наочного матеріалу – конкретизувати уявлення дітей про художній образ твору? Його героя? Підкреслити візуально сюжет музичного твору (пісні)?
4. Особливу увагу зверніть на головне правило використання наочності при ознайомленні дітей із музичним твором: «не слід робити пряму аналогію з образом художнього твору додатковими мистецькими засобами, оскільки означений образ (особливо в музичних програмових творах та піснях) вже має виражений зображувальний характер». Музика є виражальним видом мистецтва, тому позазвукові асоціації у дітей викликати не бажано.
 5. Розроблений конспект, записаний на диск музичний супровід здаються у папці для самостійної роботи.

Кількість можливих для отримання балів: від 0 до 6.

Критерії оцінювання завдання

Розробка методичних матеріалів до лабораторного заняття	Правильність виконання відповідно до методичних завдань	0-2
	Повнота розкриття теми	0-2
	Доцільність добору наочності та музичного матеріалу	0-1
	Правильність оформлення конспекту	0-1
	Разом	0-6

ТЕМА 2.3. Музична ритміка (8 год. / 10 год.)

≡ Підготуйте до показу на лабораторному занятті (одну форму роботи за вибором студентів):

- *вправу-композицію* на основі використання атрибутів (стрічки, прапорці, м'ячі, обручі – за вибором студента);
- фрагмент роботи з *розучування таночка, сюжетної музично-ритмічної гри або інсценівки пісні* з дітьми старшої групи.

 Виконання завдання для самостійної роботи:

1. Музичний матеріал до показу на лабораторному занятті на тему «Музична ритміка» краще добирати, звірившись із репертуаром, запропонованим будь-якою Програмою дошкільної освіти.
2. Розробку конспекту розучування обраного Вами елемента роботи: *вправи-композиції, таночка, сюжетної музично-ритмічної гри або інсценівки пісні* (з дітьми старшої групи) краще здійснювати, користуючись матеріалами посібників.
3. Доцільно використовувати для ознайомлення із специфікою виконання цього завдання пропонувані (друковані або електронні) розробки вивчення музично-ритмічних вправ, ігор, танців тощо.
4. Обов'язковою умовою виконання цього завдання є включення до рухів, що розучуються додаткових атрибутів (стрічок, прапорців, квітів, «чарівних паличок», м'ячів, обручів тощо).
5. Дібраний Вами музичний супровід повинен мати якісне звучання на носії.
6. У проведенні розучування музично-ритмічної форми роботи на лабораторному занятті повинні брати участь не менше як 8-10 студентів (наприклад, для парної роботи).
7. Розроблений конспект, записаний на диск музичний супровід здаються у папці для самостійної роботи.

Кількість можливих для отримання балів: від 0 до 6

Критерії оцінювання завдання

Розробка методичних матеріалів до лабораторного заняття	Правильність виконання відповідно до методичних завдань	0-2
	Повнота розкриття теми	0-2
	Доцільність добору наочності та музичного матеріалу	0-1
	Правильність оформлення конспекту	0-1
	Разом	0-6

 Джерела до виконання завдання:

1. Матвієнко С.І. Теорія та методика музичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 298 с.

Сайти

1. «Форум для музичних керівників». – <https://forum.in-ku.com/forumdisplay.php?f=187>
2. «Сайт для педагогів ДНЗ та музичних керівників». – <https://www.sites.google.com/site/sajtdlapedagogivdnz/home/fotogalerea/batkivska-skrinka/poradi-batkam/dla-muzicnih-kerivnikiv-dnz>
3. «Сторінка музичного керівника». – <https://bortnica.jimdo.com/сторінка-музичного-керівника/>
4. <https://useraudio.net>

ТЕМА 2.4. Музичне інструментування (6 год. / 10 год.)

≡ Виготуйте шумовий інструмент для оркестру дитячих саморобних музичних інструментів (вид оркестру – за вибором студента).

 Виконання завдання для самостійної роботи:

I. Для виготовлення шумової саморобної музичної іграшки:

1. Ознайомтеся в запропонованій до теми літературі, які існують оркестри дитячих саморобних музичних інструментів.
2. Перед початком виконання цього завдання рекомендуємо переглянути матеріали мережі Інтернет, ознайомитися з тими новаціями, які надає практика закладів дошкільної освіти з проведення дитячого інструментального музикування.
3. Логіка виготовлення шумової саморобної музичної іграшки – збереження її технічних можливостей щодо ритмічного супроводу музичного твору.
4. Вимоги до виготовлення саморобної музичної шумової іграшки:
 - вона повинна мати габарити, які дозволять користуватися нею дитині дошкільного віку;
 - зважаючи на конструкцію іграшки, вона повинна мати властивості вилучати шуми різного тембру в залежності від механізму, який це здійснює (фракція засипаних круп, мілкою, середнього або великого за розміром рослинного матеріалу), поверхня вдаряння однієї пластини об іншу тощо;
 - іграшка повинна мати привабливий естетичний вигляд. Можливе використання дитячої тематики в оформленні;
 - слід особливу увагу звернути на технічні основи виготовлення: міцне поєднання частин, належне приклеювання, красиві шви або місця

- поєднання, відсутність слідів підтікання клею, нерівностей.
- матеріал, із якого виготовляється іграшка, повинен бути гарної якості, щільний, новий, здатний до тривалого використання.

Кількість можливих для отримання балів: від 0 до 6.

Критерії оцінювання завдання

Розробка методичних матеріалів до лабораторного заняття	Правильність виконання відповідно до методичних завдань	0-2
	Повнота розкриття теми	0-2
	Доцільність добору наочності та музичного матеріалу	0-1
	Правильність оформлення конспекту	0-1
	Разом	0-6

 Джерела до виконання завдання:

1. Амлінська Р. Музичні інструменти – іграшки: посібн. Київ: Музична Україна, 1986. 24 с.
2. Газіна І. О. Методика музичного виховання дітей дошкільного віку навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта», вихователів дошкільних навчальних закладів та батьків. Кам'янець-Подільський: Аксиома, 2015. 196 с.
3. Левчук Я. Українські народні дитячі музичні інструменти : гра музикою чи музикування грою. *Музичний керівник*. 2013. №1. С. 4-7.
4. Матвієнко С. І. Теорія та методика музичного виховання дітей дошкільного віку : навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 298 с.
5. Теряєва Л. Дитячий оркестр у дошкільному закладі. *Музичний керівник*. 2011. №3. С. 4-7.

Сайти

1. «Форум для музичних керівників». – <https://forum.in-ku.com/forumdisplay.php?f=187>
2. «Сайт для педагогів ДНЗ та музичних керівників». – <https://www.sites.google.com/site/sajtdlapedagogivdnz/home/fotogalerea/batkivska-skrinka/poradi-batkam/dla-muzicnih-kerivnikiv-dnz>
3. «Сторінка музичного керівника». – <https://bortnica.jimdo.com/сторінка-музичного-керівника/>

ТЕМА 2.5. Музичні розваги та музично-театралізовані свята (14 год. / 12 год.)

≡ Розробити сценарій свята (за вибором студента). Дібрати музичний супровід, ілюстрації костюмів учасників, елементів, атрибутів декорацій тощо.

☑ *Заувага: у текст сценарію свята додайте усі додаткові, дібрані Вами елементи та покликання на музичні номери*

Виконання завдання для самостійної роботи:

1. З'ясуйте для себе, сценарій якого із видів свята Ви хотіли б розробити.
2. Урахуйте, з дітьми якої групи захід буде проводитися.
3. У розробці сценарію визначте його драматургію. Намагайтеся уникати формального підходу до розробки цього документу.
4. Продумайте, які музичні номери будуть представлені на святі, наскільки вони є різноманітними за видами музичної діяльності (вокальні, інструментальні, хореографічні, театралізовані тощо).
5. Урахуйте при цьому, що доцільно використовувати на святі сольні, ансамблеві та колективні форми музичного виконавства.
6. Розробіть або віднайдіть в мережі Інтернет зразки костюмів або декорацій, які Ви пропонуєте виконавцям до виступів.
7. Віднайдіть зразки оформлення зали відповідно до тематики свята.
8. У розробленому Вами сценарії заходу має бути чітко прописана дія, текст ведучого, літературні номери та музичні номери, які межують з ними.
9. У запропонованій Вами добірці фонограм вони мають чітко йти за їх нумерацією, позначеною у текстовому сценарії.

☑ *Порада: укладання сценарію музично-театралізованого свята – робота творча, тому докладіть максимум креативу з тим, щоб отримати високу оцінку за самостійну роботу.*

Кількість можливих для отримання балів: від 0 до 6

Критерії оцінювання завдання

Розробка методичних матеріалів до лабораторного заняття	Правильність виконання відповідно до методичних завдань	0-2
	Повнота розкриття теми	0-2
	Доцільність добору наочності та музичного матеріалу	0-1
	Правильність оформлення конспекту	0-1
	Разом	0-6

 Джерела до виконання завдання:

1. Матвієнко С.І. Теорія та методика музичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 298 с.
2. Газіна І. О. Методика музичного виховання дітей дошкільного віку навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта», вихователів дошкільних навчальних закладів та батьків. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2015. 196 с.
3. Шуть М. Музичне оформлення дитячого свята. *Музичний керівник*. 2013. №7. С. 4-9.
4. Шуть М. Скарбничка організатора дитячого свята. *Музичний керівник*. 2012. №3. С. 27.
5. Шуть М. Сучасне дитяче свято: педагогічний аспект. *Музичний керівник*. 2012. №3. С. 4-11.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ

Державні нормативно-інструктивні документи у галузі дошкільної освіти

1. Закон України «Про освіту від 05.09.2017 № 2145-VIII». URL: https://kodeksy.com.ua/pro_osvitu/download.htm
2. Закон України «Про дошкільну освіту» (№3788-IX, прийнятий Верховною Радою України 6 червня 2024 року) <https://www.rada.gov.ua/news/razom/257175.html>
3. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти (нова редакція). URL: <http://osvita.kr-admin.gov.ua>
4. Методичні рекомендації до Базового компонента дошкільної освіти (Державного стандарту дошкільної освіти) 2021 рік. URL: <http://surl.li/clllu>
5. Інструктивно-методичні рекомендації МОН України за № 1/9-454 від 02.09.2016 «Щодо організації роботи з музичного виховання дітей у дошкільних навчальних закладах». URL: <http://osvita.kr-admin.gov.ua>
6. Лист МОН України «Щодо організації роботи з музичного виховання дітей у дошкільних навчальних закладах», № 1/9-454 від 02.09.2016 р. URL: <http://osvita.kr-admin.gov.ua>

Програми дошкільної освіти

1. Програма розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі» (нова редакція). У 2 ч. /наук. кер. О. Кононко. – Київ: ТОВ «МЦФЕР-Україна», 2019.
2. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проєкту В. О. Огнев'юк ; авт. кол.: Г. В. Беленька , О. Л. Богініч, В. М. Вертугіна [та ін.] ; наук. ред. Г. В. Беленька. Київ : ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 440 с. <http://surl.li/enyiv>
3. Методичні рекомендації до Освітньої програми для дітей від 2 до 7 років «Дитина» / наук. ред. Г. В. Беленька, О. А. Половіна, І. В. Кондратець : автор. кол. : Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертугіна, К. І. Волинець та ін.. Київ : ТОВ «АКМЕ ГРУП», 2021. 568 с. <http://surl.li/eogbi>
4. Грабарєва О. А. Народна пісенна творчість у вихованні національної свідомості дошкільників: парціальна програма. Харків: Ранок, 2014. 192 с.
5. Шевчук А. С. Дитяча хореографія: програма та навч.-метод забезпечення хореогр. діяльності дітей від 3 до 7 років: навч.-метод. посібн. : 2-ге видання, без змін. Київ: Шкільний Світ, 2011. 128 с.
6. Удовіченко В. В., Сиротенко Т. А., Кугуєнко Н. Ф. Хореографія в дошкільному навчальному закладі: парціальна програма. Харків: Ранок, 2014. 80 с.

Підручники, монографії та навчальні посібники

1. Матвієнко С. І. Теорія та методика музичного виховання дітей дошкільного віку: навч. посіб. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. 298 с.
2. Газіна І. О. Методика музичного виховання дітей дошкільного віку навч.-метод. посіб. для студентів напряму підготовки «Дошкільна освіта», вихователів дошк. навч. закладів та батьків. Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2015. 196 с.: *іл.*
3. Лісовська Т.А. Теорія і методика музичного виховання : навчально-методичний посібник. Миколаїв : видавець Румянцева Г. В. 2022. 330 с.
4. Степанова Т. М., Лісовська Т. А. Індивідуально-диференційований підхід до музичного виховання дітей старшого дошкільного віку: монографія. Київ: Слово, 2012. 256 с.
5. Методика музичного виховання в дитячому садку / за заг. ред. С. М. Шоломович. Вид 2-ге, переробл. та доповн. Київ: Музична Україна, 1979. 163 с.
6. Михайличенко О. В. Основи загальної та музичної педагогіки: теорія та історія. Суми : Наука, 2004. 210 с.
7. Ветлугіна Н. О. Музичний розвиток дитини. Київ: Музична Україна, 1978. 253 с.
8. Науменко С. І. Музично-естетичне виховання дошкільнят. Київ: Магістр, 1996. 96 с.
9. Науменко С. І. Основи вікової музичної психології Київ, 1995. 102 с.
10. Ростовський О. Я. Педагогіка музичного сприймання: навч.-метод. посібник. Київ: ІЗМН, 1997. 328 с.

Навчально-методичні посібники

1. Амлінська Р. Музичні інструменти – іграшки: посібн. Київ: Музична Україна, 1986. 24 с.
2. Болгарський А. Г., Горобець Т. В., Шкоба В. А. Слухання музики у дошкільному навчальному закладі: навч.-метод. посіб. Луцьк: Твердиня, 2010. 180 с.
3. Ватаманюк Г. П. Музика в країні Дошкілля: навч.-метод. посіб. Кам'янець-Подільський, 2008. 260 с.
4. Волков О. Г. Використання стильових ознак на музичних заняттях у дошкільних закладах: науково-популярне видання. Мелітополь : ТОВ Колор Принт, 2019. 32 с.
5. Верховинець В. Весняночка. Ігри з піснями для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Київ: Музична Україна, 1989. 343 с.
6. Вільчковський Е. С., Денисенко Н. Ф., Шевченко Ю. М. Інтеграція рухів і музики у фізичному розвитку дітей старшого дошкільного віку : навч.-метод. посіб. Тернопіль : Мандрівець, 2011 128 с.
7. Галадзе М. Музичне та естетичне виховання дітей в сім'ї. Київ: Музична Україна, 1968. 47 с.
8. Довженок Г. В. Український дитячий фольклор. Київ: Наукова думка, 1981. 171 с.

9. Іваницький А. І. Український музичний фольклор : підручник для вузів. Вінниця : НОВА КНИГА, 2004. 320 с.: *ноти*.
10. Ланцюженко З. Д., Школьник С. Я., Бешапошникова Т. В. Музично-ритмічні хвилинки та розспіванки для дітей. Харків: ТОРСІНГ ПЛЮС, 2006. 64 с.
11. Ларіна І. О. Зошит на друкованій основі: методика музичного виховання: робочий зошит для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю «012 Дошкільна освіта». Навч.-метод. посіб. Харків: ХНПУ імені Г. С. Сковороди, 2020. 33 с.
12. Музична діяльність майбутнього першокласника. Методичний аспект / Упоряд. Н. В. Андрієнко та ін. Харків: Ранок, 2012. 144 с.
13. Музичне виховання у дошкільному навчальному закладі : збірник методичних матеріалів / упор. І. А. Романюк. Тернопіль: Мандрівець, 2007. 104 с.
14. Науменко Т. І. Музичне виховання дошкільників засобами українського фольклору: конспект лекцій з педагогіки. Київ: АПН України, Інститут педагогіки, 1995. 64 с.
15. Нечай С. П. Музика розвиває, виховує, оздоровлює : навч.-метод посібник. Київ: Світич, 2012. 144 с. – 186 с.
16. Новгородська Ю. Г. Методика музичного виховання дошкільників. Тексти лекцій: навч. посібник. Ніжин: НДУ ім. Миколи Гоголя, 2008. 128 с.
17. Романюк І. А. Музичне виховання. Організація роботи у дошкільному закладі: навч.-метод. посібн. Тернопіль: Мандрівець, 2013. 280 с.
18. Семенов О. Український фольклор: навч. посіб. Глухів: РВВ ГДПУ, 2004. 254 с.
19. Теорія і методика музичного виховання: навч.-метод. комплекс / уклад. С. І. Матвієнко. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2019. 56 с.
20. Якимчук С. Методика музичного виховання: навч. посібник. Рівне: РДГІМ, 2003. 160 с.

Статті з питань музичного виховання дошкільників

1. Бойченко С. Виховання гармонійної особистості крізь призму музично-педагогічних систем ХХ ст. *Музичний керівник*. 2012. № 4. С. 4-10.
2. Вовк Т. Секрети успіху гурткової роботи. *Музичний керівник*. 2014. №3. С. 4-10.
3. Кабка Г. Бережіть дитячі голоси. *Музичний керівник*. 2011. №1. С. 28-31.
4. Козлова І. Незвичайний оркестр: і майстри, і музиканти *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2014. №8. С. 41-45.
5. Крутій К. Термінологічне поле музичного заняття в дошкільному навчальному закладі. *Музичний керівник*. 2015. №11. С. 4-8.
6. Левчук Я. Українські народні дитячі музичні інструменти : гра музикою чи музикування грою. *Музичний керівник*. 2013. №1. С. 4-7.
7. Лісовська Т. А. Музичне виховання як педагогічна парадигма. *Вісник Черкаського університету*. 2010. Випуск 183. Частина IV. С. 82-85.
8. Матвієнко С.І. Музичне виховання дошкільників в умовах передшкільної освіти» *Наукові записки*. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя». 2021. №3. С. 14-22.
9. Матвієнко С.І. Методи активного слухання музики в музичному вихованні дошкільників. *Матеріали Міжнародної науково-практичної інтернет-*

- конференції «Тенденції та перспективи розвитку науки і освіти в умовах глобалізації»: Зб. наук. праць. Переяслав, 2021. Вип. 68. С. 111-113.
10. Мережко Ю. Комплексні чи інтегровані музичні заняття: у чому відмінність? *Музичний керівник*. 2014. №5. С. 4-7.
 11. Науменко С. Психологічні основи музичного виховання дошкільників. *Музичний керівник*. 2012. №5. С. 4–9.
 12. Науменко С. Як правильно слухати музику з дітьми : поради психолога. *Музичний керівник*. 2013. №3. С. 4-10.
 13. Науменко Т. І. Музичне виховання найменших: інтегровані заняття. К.: Шкільний світ, 2007. 128 с. (Б-ка «Шкіл. світу»).
 14. Радинова О. Методика слухання музики з дітьми. *Дитячий садок. Мистецтво*. 2010. №1 (13 число). С. 13-17.
 15. Разборщук К. Грати в музику і гратися музикою, або навчання за методом Тетяни Тютюннікової. *Музичний керівник*. 2012. №4. С. 17-23.
 16. Романюк І. Гурткова робота з музичного виховання у дошкільному навчальному закладі. *Музичний керівник*. 2012. №12. С. 4-10.
 17. Романюк І. Провідні педагогічні принципи організації музичних занять у дошкільному навчальному закладі. *Музичний керівник*. 2013. №2. С. 4-6.
 18. Ростовський О. Вступне слово педагога до дітей перед слуханням музики. *Музичний керівник*. 2011. №1. С. 10-12.
 19. Суржанська В. Музичні творчі завдання : створюємо та використовуємо у роботі з дошкільниками. *Музичний керівник*. 2012. №4. С. 25-31.
 20. Теряєва Л. Дитячий оркестр у дошкільному закладі. *Музичний керівник*. 2011. №3. С. 4-7.
 21. Теряєва Л. Розучування нової пісні на музичних заняттях з дошкільниками. *Музичний керівник*. 2012. №7. С. 18-20.
 22. Тимощук С. В. Музично-дидактичні ігри в ДНЗ (за системою К. Орфа). *Обдарована дитина: науково-практ. освітньо-попул. журнал для педагогів, батьків та дітей*. Київ: СОЦИС. 2013. №10. С. 30-37.
 23. Шеремет Л. Прилучення дітей до фольклорної спадщини в умовах урбанізованого середовища. *Рідна школа*. 2004. №1. С. 22-24.
 24. Шуть М. Музичний керівник та учитель музичного мистецтва : нова інформація. *Музичний керівник*. 2011. №1. С. 4-9.
 25. Шуть М. Скарбничка організатора дитячого свята. *Музичний керівник*. 2012. №3. С. 21-28.
 26. Шуть М. Сучасне дитяче свято : педагогічний аспект. *Музичний керівник*. 2012. №3. С. 4-11.
 27. Шаповал О. Упровадження концепції «елементарного музикування» Карла Орфа в систему музичного виховання дошкільників. *Вихователь-методист дошкільного закладу*. 2010. №11. С. 57-66.

Додаткові інформаційні видання

1. Кропивницький В. І. Перші кроки у світ української народної пісні: навч. посібник для дітей дошкільного та молодшого шкільного віку Хмельницький, 1998. 151 с.
2. Матвієнко С. І. Музична освіта та виховання дітей і молоді на Чернігівщині (XVIII – XIX ст.): дис. ... канд. пед. наук. Харків, 2010. 243 с.
3. Омельченко А. І. Музично-естетичне виховання в українській педагогіці (XVI-XVIII ст.): дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2001. 205 с.
4. Руденко О. В. Психологічні умови розвитку музичних здібностей у дітей старшого дошкільного віку: автореф. дис. ... канд. психол. наук. Київ, 2008. 23 с.
5. Садовенко С. М. Методика формування музичних здібностей у дітей дошкільного віку (на матеріалі українського фольклору): автореф. дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2007. 23 с.
6. Сбітнєва Л. М. Розвиток системи музично-естетичного виховання в Україні: історико-педагогічний дискурс : монографія. Київ: Педагогічна думка, 2015. 186 с.
7. Улюкаєва І. Г. Історія суспільного дошкільного виховання в Україні: навч. посіб. Вид. 3-є, доп. Донецьк: ЛАНДОН-XXI, 2011. 238 с.
8. Шевчук А. С. Вплив українських музично-хореографічних традицій на музично-руховий розвиток старших дошкільників: дис. ... канд. пед. наук. Київ, 2002. 212 с.

Інтернет-ресурси Сайти

1. «Форум для музичних керівників». – <https://forum.in-ku.com/forumdisplay.php?f=187>
2. «Сайт для педагогів ДНЗ та музичних керівників». – <https://www.sites.google.com/site/sajtdlapedagogivdnz/home/fotogalerea/bat-kivska-skrinka/poradi-batkam/dla-muzicnih-kerivnikiv-dnz>
3. «Сторінка музичного керівника». – <https://bortnica.jimdo.com/сторінка-музичного-керівника/>
4. Електронний сайт журналу «Музичний керівник». – <https://emuzker.m CFR.ua>
5. Педрада. Портал освітян України. Музичний керівник. – <https://www.pedrada.com.ua/rubric/19-muzichniy-kervnik>
6. Електронний сайт журналу «Мистецтво та освіта». – <http://artedu.com.ua/index.php/adm>
7. Положення про заклад дошкільної освіти – <http://surl.li/aczzq>
8. Хоровий спів в Україні (інформація про хоровий спів в Україні, видатних хорових композиторів, диригентів, хормейстерів, регентів, хори; новини хорового життя; хорові фото-, аудіо-, відеогалереї; анонси хорових подій тощо); URL: <http://spiv.org.ua/>.
9. Українська автентична музика (збереження унікальної народної музичної спадщини України). URL: <http://folk.org.ua/>.

10. «Композитори» (біографії і творчі портрети); «Виконавці» (диригенти, співаки, піаністи, скрипалі, віолончелісти та ін.); «Факти» (цікаві та маловідомі з життя видатних особистостей); «Афоризми»; «Інструменти» (енциклопедія старовинних і сучасних інструментів); «Словник музичних термінів»; «Наші проекти» (кращі сайти про класичну музику). URL: <http://www.classicmusic.ru/>.
11. Національна спілка кобзарів України. Кобзарі сучасності (офіційний сайт Національної спілки кобзарів України; музичні записи, ноти та інша інформація про кобзарство). URL: <http://kobzari.org.ua/>.
12. «Гомін»: архів української народної пісенності. URL: <http://gomin.uazone.net>.
13. Виховання музикою. Для дітей від 2 до 7 років. URL: <https://dili-dili.com.ua/>

Матеріали для підсумкового контролю

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1. Провідною формою музичної діяльності дошкільнят є:
 - а) музично-дидактичні ігри;
 - б) музичне заняття;
 - в) індивідуальне виконання завдань в умовах групових занять.
2. Виділити дві усталені форми організації музичного виховання дітей дошкільного віку:
 - а) виконання музичних завдань парами;
 - б) музично-театралізовані свята;
 - в) самостійна музична діяльність;
 - г) музичні розваги.
3. На музичних заняттях дитина знаходиться у центрі уваги:
 - а) музичного керівника;
 - б) вихователя;
 - в) музичного керівника і вихователя.
4. Емоційна вершина музичного заняття в дошкільному закладі:
 - а) слухання музики;
 - б) музична гра;
 - в) співи.
5. Слухання музики провідні спеціалісти пропонують «винести» у зміст:
 - а) тематичних занять;
 - б) комплексних занять;
 - в) вечорів-розваг; (вибрати дві відповіді).
6. Гру на дитячих музичних інструментах можна починати впроваджувати:
 - а) у другій молодшій групі;
 - б) у середній групі;
 - в) у старшій групі;
7. Драматизувати літературні твори із музичним супроводом можна починати:
 - а) у другій молодшій групі;
 - б) у середній групі;

- в) у старшій групі;
8. Вводити аеробіку або хореографію у закладах дошкільної освіти рекомендують:
- а) у другій молодшій групі;
 - б) у середній групі;
 - в) у старшій групі;
9. Що в першу чергу повинен враховувати музичний керівник на заняттях з дітьми дошкільного віку:
- а) музичні здібності;
 - б) вікові особливості;
 - в) музичний репертуар;
 - г). зміст навчання співу?
10. Провідною музичною діяльністю на заняттях є:
- а) спів;
 - б) слухання;
 - в) танці;
 -г) музично-ритмічні рухи;
 - д) музично-дидактичні ігри.
11. Що в структурі музикальності дітей дошкільного віку є вродженим:
- а) музичні здібності;
 - б) сприймання музики;
 - в) сенсорні здібності;
 -г) почуття ритму;
 - д) задатки?
12. Який вид мистецтва знаходиться в русі і має часовий характер:
- а) архітектура;
 - б) скульптура;
 - в) живопис;
 -г) музика;
 - д) графіка?
13. Музично-естетичний розвиток дитини до дванадцяти місяців з дня народження передбачає вміння (дві відповіді):
- а) торохтати брязкальцем;
 - б) підспівувати дорослим окремі фрази;
 - в) плескати в долоні під танцювальну музику;
 -г) виконувати завдання за вихователем.
14. Дитина повинна реагувати на дочасну форму музики (марш – біг, танець – колискова та ін.) на:
- а) першому році життя;
 - б) другому році життя;
 - в) третьому році життя.

15. Особистісні успіхи дитини здійснюються у порівнянні з:
- а) колективом;
 - б) самою дитиною;
 - в) групою дітей;
 -г) іншою дитиною.
16. Який тип занять не відноситься до рівня музично-естетичного розвитку дітей:
- а) традиційний;
 - б) домінантний;
 - в) субдомінантний;
 -г) тематичний;
 - д) комплексний.
17. Які музичні заняття у дошкільних закладах дають зануритися із дітьми у конкретну діяльність:
- а) традиційний;
 - б) домінантний;
 - в) тематичний;
 -г) комплексний?
18. Яка тематика музичних занять переважає в молодшому і середньому дошкільному віці:
- а) іграшкового світу;
 - б) соціального світу;
 - в) музичного світу?
19. Сприятлива умова успішного естетичного виховання дітей у розвагах та святах у діалозі дітей :
- а) з вихователем;
 - б) з музичним керівником;
 - в) з батьками;
 -г) з вихователем і музичним керівником;
 - д) з вихователем, музичним керівником і батьками.
20. Основою дитячого ранку має бути:
- а) гра;
 - б) гра на дитячих музичних інструментах;
 - в) співи;
 -г) таночки;
 - д) унормована дорослими діяльність.
21. Дитячий святковий ранок:
- а) концерт для дорослих;
 - б) свято для дітей;
 - в) звіт для перевіряючих.
22. Музичні керівники повинні мати два основних плани роботи:

- а) перспективний;
- б) поточний;
- в) поетапний;
- г) другодомінантний.

23. Діагностичне обстеження музичного розвитку дітей дошкільного віку проводять (дві відповіді):

- а) на одному занятті;
- б) поза заняттями;
- в) упродовж декількох занять.

24. Починати вивчати національний пісенний фольклор доцільно з:

- а) народження;
- б) трьох років;
- в) чотирьох років;
- г) п'яти років.

25. З чого починається підготовка до святкового ранку:

- а) з вибору пісенного репертуару;
- б) з вибору танців;
- в) оформлення залу;
- г) із складання сценарію.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЯКІ ВІНОСЯТЬСЯ НА ЗАЛІК

1. Сучасні підходи до організації та проведення роботи з музичного виховання дошкільників у ЗДО.
2. Державний стандарт дошкільної освіти про формування у дитини мистецько-творчої компетентності.
3. Основні складові художнього образу в музичному творі.
4. Головні характеристики музики як виду мистецтва, їх роль щодо впливу на музичний розвиток дитини дошкільного віку.
5. Функції музики щодо її впливу на духовний, естетичний розвиток особистості.
6. Сутнісна характеристика музичного виховання як процесу розвитку музичних здібностей дитини, формування в неї основ музикальності.
7. Мета й завдання музичного виховання дітей дошкільного віку.
8. Принципи музичного виховання дітей дошкільного віку.
9. Методи та методичні прийоми музичного виховання дітей дошкільного віку.
10. Основні принципи музичного виховання дітей згідно сучасних наукових поглядів про основи розвивального навчання в неперервній сфері освіти, розвиток у дітей музичних здібностей.
11. Робота з батьками щодо музично-естетичного виховання дітей раннього та дошкільного віку.
12. Творчі форми роботи залучення дітей до гри на нетрадиційних музичних інструментах.
13. Наочні методи музичного виховання дошкільників.
14. Практичні методи музичного виховання дошкільників.
15. Словесні методи музичного виховання дошкільників.
16. Засоби, які використовуються в музичному вихованні дошкільників.
17. Специфіка співпраці вихователя, музичного керівника.
18. Музично-дидактична гра, її сутність та особливості використання у роботі з дошкільниками.
19. Музика у повсякденному житті ЗДО.
20. Музичні здібності, їх сутність та умови розвитку у дітей дошкільного віку.
21. Структура музикальності. Ознаки музикальності.
22. Види музичного мистецтва.
23. Умови розвитку музикальності у дітей дошкільного віку.
24. Шляхи розвитку творчості дітей у процесі музичного виховання.
25. Прогресивний характер поглядів на сутність музичного виховання видатних вчених, педагогів, музикознавців.
26. Поняття «дитячий фольклор» та «фольклор для дітей». Види та жанри фольклору, які використовуються в музичному вихованні дітей різного віку.
27. Особливості видів музичної діяльності, специфічний вплив на

- музичний розвиток дітей та важливість комплексного використання всіх видів музичної діяльності.
28. Види музичної діяльності дітей, їх коротка характеристика.
 29. Використання класичної музики в різних формах роботи, зокрема у формі казки-концерту.
 30. Сприймання музики як особливий вид музичної діяльності та основа слухання музики.
 31. Методика проведення музично-дидактичних ігор.
 32. Організація середовища для розвитку музичних здібностей дитини дошкільного віку.
 33. Інтеграція видів мистецтв як провідний принцип сучасного музичного виховання дітей дошкільного віку.
 34. Дидактичні основи слухання музики.
 35. Креативний підхід до ознайомлення дітей з біографіями композиторів.
 36. Відмінність комплексного та інтегрованого музичних занять.
 37. Основні співацькі навички та методика їх формування у дітей дошкільного віку.
 38. Обов'язки керівника закладу дошкільної освіти в організації музично-педагогічної роботи.
 39. Цікаві історії виникнення про музичні інструменти.
 40. Характеристика сучасного програмового репертуару з музичного виховання дітей раннього та дошкільного віку.
 41. Дидактичні основи навчання дошкільників співу.
 42. Види музичних ігор (пальчикові, музично-дидактичні, музично-рухливі, музично-хороводні, музично-народні, інтерактивні та ін.).
 43. Охорона дитячого голосу в співацькій роботі.
 44. Особливості організації роботи з дітьми, що нечисто інтонують.
 45. Завдання з музичної ритміки, які реалізуються у процесі музичного виховання дошкільників.
 46. Види музично-ритмічних рухів.
 47. Графічна партитура.
 48. Відповідність музичного репертуару естетичній та педагогічній меті заняття.
 49. Дидактичні основи навчання дошкільників музичної ритміки.
 50. Класифікація дитячих музичних інструментів.
 51. Основні прийоми гри на дитячих музичних інструментах.
 52. Саморобні дитячі музичні інструменти. Музикування на інструментах К. Орфа.
 53. Форми роботи для навчання дітей правил поведінки в театрі.
 54. Значення та завдання музичних занять. Види музичних занять за кількістю учасників.
 55. Види музично-театралізованих свят та методика їх проведення.
 56. Ознайомлення дітей з основними театральними професіями. Способи заохочення дітей відвідувати театр.
 57. Види музичних розваг та методика їх організації.

58. Значення самостійної музичної діяльності та педагогічні умови її стимулювання.
59. Функції музичного керівника у проведенні музично-виховної роботи з дітьми.
60. Організація середовища для розвитку музичних здібностей дитини раннього віку.
61. Використання методики Є. Далькроза в галузі фізкультури, гри-драматизації, танцю при слуханні музики чи розучування пісні з дітьми дошкільного віку.
62. Використання методики Шінічі Сузукі (Японія) у процесі музичного виховання дітей дошкільного віку.
63. Вплив музики на емоційну, вегетативну нервову та моторну системи дитини.
64. Сучасні підходи до музично-театралізованої діяльності згідно змісту програм з музичного виховання дітей дошкільного віку.
65. Фонова музика та її роль в організації музично-розвивального середовища у ЗДО.
66. Планування і облік роботи музичного виховання.
67. Характеристика дитячого музичного ігрового фольклору.
68. Віковий та індивідуально-диференційований підхід до музичного розвитку дошкільників.
69. Історичний огляд розвитку музично-театралізованої діяльності в музичному вихованні дітей.
70. Діагностика рівня музичних, артистичних та творчих здібностей дітей.
71. Музика як обов'язковий компонент у системі логоритмічних занять.
72. Музикотерапія як один із ефективних шляхів гармонізації внутрішнього світу дитини.
73. Арт-терапія як засіб самовираження дітей дошкільного віку.
74. Музична казкотерапія у вихованні гармонійної особистості.
75. Формування креативної особистості засобами музичного виховання.
76. Ознайомлення дітей з музичними термінами за допомогою казки
77. Ейдетика у вивченні текстів пісень та нотної грамоти
78. Розвиток креативних здібностей дітей під час самостійної музичної гри.

МУЗИЧНИЙ ГЛОСАРІЙ

Акомпанемент – музичний супровід соліста (співака, інструменталіста, ансамблю, танцю, гімнастичних вправ тощо).

Акорд (співзвуччя) – одночасне звучання трьох або більше звуків, різних за висотою, назвою.

Ансамбль (разом). 1. Музичний твір для кількох виконавців: дует (двоє і т.д.). 2. Єдиний художній колектив. 3. Злитість, узгодженість хорового виконання.

Аплікатура – позначення в нотах правильного чергування пальців для зручності гри на музичних інструментах.

Арпеджіо – послідовне виконання в акорді звуків одного за іншим.

Багатоголосся – співзвучне поєднання кількох самостійних мелодійних ліній (голосів).

Вокальна музика – призначена для співу. Розрізняють три основних види співу: сольний (один виконавець), ансамблевий (дуети, тріо тощо), хоровий (колективне виконання, одноголосний або багатоголосний, з супроводом або акапельно).

Гармонізація – інструментальний супровід мелодії, написаний в народному чи інших стилях.

Гармонія. 1. Послідовне, закономірне поєднання звуків ладу та тональності.

Діапазон – звукові можливості співоного голосу або якого-небудь інструмента, обсяг між найвищими і низькими звуками голосу (інструменту).

Дикція – уміння чітко й виразно вимовляти текст під час співу та мовлення.

Динаміка (сила) – посилення або послаблення звучання як виразного засобу виконання. Основні графічні позначення Д.: ***f*** (форте) – голосно, ***p*** (піано) – тихо, ***mf*** (меццо форте) – помірно голосно, ***mp*** (меццо піано) – помірно тихо, ***crescendo*** (крещендо) – посилюючи звучання, ***diminuendo*** (дімінуендо) – послаблюючи звучання.

Жанр музичний – багатозначне поняття, що характеризує класифікацію музичної творчості за родами і видами, виходячи з їх походження, умов виконання, сприймання та інших ознак (зміст, структура, засоби виразності, склад виконавців тощо).

Тривалість – властивість звуку, що визначає його протяжність.

Жанр – поняття, що визначає зміст, характер, спрямованість музичного твору, наприклад жанр оперної, симфонічної, вокальної, камерної музики. Жанрову зазвичай називають музику, близько пов'язану з побутом (марш, танець тощо).

Звук музичний – коливання звучного тіла, що має основні властивості: висоту, тривалість, тембр, динаміку (силу).

Звукоряд – послідовність основних ступенів ладу: до, ре, мі, фа, соль, ля, сі.

Імпровізація – творча діяльність безпосередньо під час виконання, тобто придумування своїх варіантів пісень, танців і т.ін.

Інструментальна музика – музика, котра призначена для виконання на музичних інструментах (без участі людських голосів). Розрізняють сольну, ансамблеву й оркестрову інструментальну музику.

Інтервал – відстань між двома різними за висотою звуками, з яких нижній називається основою, верхній – вершиною, наприклад прима (повторення одного і того ж звуку), секунда, терція, кварта, квінта, секста, септима, октава і т.ін.

Камерна музика – вид музичного мистецтва – вокальна, інструментальна, вокально-інструментальна музика, створена для виконання невеликим складом музикантів в невеликих залах.

Кантилена – співуча, плавна, манера виконання.

Класична музика – музичні твори, що відповідають найвищим художнім вимогам, поєднуючи глибину, змістовність, досконалість форми, а також витримали «перевірку часом» та увійшли до скарбниці світового музичного мистецтва.

Композитор – людина, котра створює музику, автор музичних творів. Професійна робота К. передбачає наявність музично-творчих здібностей та відповідної підготовки.

Лад – співвідношення, взаємозв'язок стійких і нестійких звуків.

Легато – пов'язане виконання декількох звуків.

Мажор – ладове звучання, що передає найчастіше світлий, радісний настрій музики.

Мелодія – одноголосна послідовність звуків, об'єднаних смисловим змістом.

Метр – послідовне чергування сильних і слабких долей в такті.

Мінор – ладове звучання, що передає найчастіше замислений, сумний настрій музики.

Мотив – найменша музична фраза, містить звичайно одну сильну долю.

Музична грамота – елементарні знання в галузі теорії музики.

Народна музика – вокальна, інструментальна, вокально-інструментальна та музично-танцювальна творчість народу, основний вид і підсумок художньої творчості багатьох поколінь, який ґрунтується на історичних традиціях розвитку творчості різних груп населення.

Нота – графічне зображення звуку.

Нюанс – відтінок, що підкреслює характер звучання музики.

Опера – вид театрального мистецтва, музично-сценічний твір, заснований на синтезі музики, слова, дії.

Пауза – знак, що перериває музичне звучання на певний відрізок часу і відповідній тривалості нот.

Приспів – частина пісні (у куплетної формі), що виконується на один і той же текст.

Розмір – кількість сильних і слабких долей певної тривалості, що утворюють такт; зображується у вигляді дробу, в знаменнику якій вказується тривалість однієї долі, в чисельнику – кількість таких долей. Виставляється на початку музичного твору, на кожному нотоносці окремо, після ключових знаків, і зберігається до кінця твору або до зміни старого розміру такту на встановлення нового.

Рояль – струнно-ударний клавішний інструмент, різновид фортепіано, де струни, дека, рама і механіка розташовані горизонтально. Р. має особливу крилоподібну форму корпусу, зумовлену довжиною струн.

Регістр – визначає звуковий діапазон музичного інструменту, співочого голосу; розрізняють високий, середній і низький.

Ритм – послідовне чергування звуків (різної висоти та тривалості), що мають смислове та виразне значення.

Стакато – виконавський прийом, який характеризується коротким, уривчастим звучанням.

Такт – невеликий відрізок музичного твору, укладений між двома сильними долями (починається з сильної і закінчується перед сильною) Т. розділений на нотному стані тактовою рисою (вертикальною лінією).

Темп – швидкість руху, чергування метричних одиниць. Позначення Т проставляються на початку твору над першим нотним рядком українською та італійською мовами, наприклад: помірно – moderato (модерато), швидко – allegro (алегро), протяжно – adagio (адажіо).

Тембр – специфічне забарвлення звуку, властиве голосу або конкретному музичному інструменту. Тембр залежить від матеріалу, з якого виготовлений інструмент, способу видобування звуку.

Тон – відстань між двома звуками, що включає два півтони.

Тональність – конкретна висота звуків певного лада, характерного для того чи іншого твору.

Форма музична – у широкому розумінні поєднує виразні засоби: мелодію, ритм, гармонію, структуру. У вузькому розумінні Ф. – це структура твору, наприклад двочастна і тричастна форми.

КАРТКА АНАЛІЗУ МУЗИЧНОГО ЗАНЯТТЯ

Музичний керівник _____

Група _____ Дата _____

№	Показники аналізу	Оцінка	Висновки
1.	Умови проведення заняття: санітарно-гігієнічні, естетичні		
2.	Відповідність мети заняття завданням програми, чіткість визначення навчальних, розвивальних та виховних завдань		
3.	Відповідність структури та змісту музичної діяльності виду заняття, доцільність використання різних видів музичної діяльності		
4.	Ефективність застосованих методів та прийомів: - слухання; - співи; - музично-ритмічні рухи; - гра на музичних інструментах		
5.	Раціональність та ефективність прийомів щодо розвитку музичних здібностей дітей (естетичний смак, музичний слух, пам'ять, музичний словник, творча активність тощо)		
6.	Добір музичного репертуару, етапи роботи над ним (наступність у засвоєнні знань, умінь і навичок дітей)		
7.	Наявність та якість наочних посібників		
8.	Індивідуально-дифренційований підхід		
9.	Логічність, послідовність, емоційність мовлення педагога		
10.	Взаємодія, узгодженість діяльності музичного керівника і дітей		
11.	Особливості поведінки дітей під час заняття: інтерес, увага, активність, творчість		
12.	Засвоєння дітьми завдань, передбачених метою заняття		

**КЕРІВНИЦТВО РОЗВИТКОМ МУЗИЧНОГО СПРИЙМАННЯ
У ПРОЦЕСІ СЛУХАННЯ ФОРТЕПІАННОЇ П'ЄСИ
"ДОЩИК", МУЗ В. КОСЕНКА**

<p>1-е заняття – мета: ознайомити дітей з п'єсою "Дощик", визначити характер музичного твору; надавати різні визначення про характер музики</p>	<p><i>Музичний керівник:</i> - Діти, я хотіла б познайомити вас із чарівним художником, ім'я якого – Осінь. Погляньте за вікно: як вона розмалювала все навколо у жовтий, червоний та коричневий кольори. А малюнки свої Осінь супроводжує музикою, такою ж незвичною, як і вона сама. Почув цю композитор і написав чудову музичну п'єсу. Послухайте її уважно й скажіть, що ж передав композитор в своїй музиці з осінньої природи? (<i>звучить твір</i>). (<i>Діти відповідають</i>). - Так, діти, музика змалювала нам дощик. А який він саме, розкажіть про нього, що ви почули в музиці? (<i>Діти відповідають</i>). - Крапає осінній дощик відривчасто, дещо стримано – бо це осінь. Послухайте, як саме падають дощові крапельки (грає невеличкий фрагмент твору). - Молодці діти, так багато ви почули цікавого про дощик в музиці, змалювали його. - Прощаючись з нашим гостем, я ще раз награю його мелодію, а ви діти, запам'ятайте її (<i>повторно виконується перша частина п'єси</i>).</p>
<p>2-е заняття – мета: навчити дітей впізнавати музичний твір за найбільш характерними засобами музичної виразності (краплі дощику - <i>staccato</i>), вчити надавати емоційні характеристики окремим засобам музичної виразності (темпу, ритму).</p>	<p>- Діти, хочу розпочати заняття із загадки, але з незвичної, а музичної. Послухайте її уважно та відгадайте, про кого йдеться в музиці. (<i>звучить твір</i>). (<i>Діти відповідають</i>). - Так, це п'єса "Дощик". А як вам вдалося його впізнати? (музичний керівник звертає увагу дітей на характеристику таких засобів музичної виразності, як: темп – спокійний, проте зібраний; ритм – пружний, чіткий, гострий). Коментарі стосовно розкриття засобів виразності музичний керівник супроводжує короткими музичними прикладами. <i>Музичний керівник:</i> Діти, ми так багато дізналися про дощик, про те, як його змалювала музика. Тепер він не є для нас загадкою. Ми розуміємо музику, "чуємо" дощик у ній. Давайте послухаємо цей чудовий твір ще раз.</p>
<p>3-тє заняття – мета: поглибити уявлення дітей про тричастинну</p>	<p><i>Звучить перша частина п'єси. Музичний керівник:</i> - Який твір звучить? - Правильно, "Дощик". (<i>Далі твір звучить до кінця</i>). Запитання:</p>

<p>форму.</p> <p>Закріпити поняття: тихо, тихіше, голосно, голосніше</p>	<p>- Хто скаже, чому твір звучить то тихо, то голосно, то тихіше, то голосніше? (Діти відповідають).</p> <p>- А зараз ще раз уважно послухайте. Чи однаково звучав твір? (Діти відповідають).</p> <p>- Спочатку музика швидка, звучить то голосно, то тихо, а потім, коли дощ йшов цілий день, то засумували дерева, засмутилися діти. Квіти від того, що багато краплин зібралось на пелюстках, сумно похилили свої голівки. (Після розповіді звучить друга частина). А дощ усе йде та йде. (Звучить третя частина). А зараз яка музика? (Діти відповідають).</p> <p>Правильно, така, як спочатку. Перша і третя частини однакові.</p> <p>- Які ви ще знаєте твори, де є три частини? (Діти відповідають).</p> <p>- Правильно, наприклад п'єса "Український народний танець". Там також друга частина наспівна, тиха.</p>
<p>4-те заняття – мета: навчити впізнавати твір за другою частиною.</p> <p>Закріпити поняття: швидко, повільно.</p>	<p>(Звучить друга частина "Дощика" В Косенка). Музичний керівник попереджає, що діти спочатку прослухають, в потім скажуть, який це твір і як він виконується. (Діти відповідають).</p> <p>Музичний керівник:</p> <p>- Правильно, це друга частина п'єси "Дощик" В. Косенка і виконується вона повільно, тому що всі: і діти, і квіти, і дерева – засумували за сонечком. А ви звернули увагу, що перша частина звучить швидко? А як звучить друга частина? (Діти відповідають).</p> <p>А третя знову швидко</p>
<p>5-те заняття - мета: показати дітям, що п'єсу написано в різних регістрах високому, середньому, низькому.</p>	<p>Звучить твір від початку до кінця. Після прослуховування музичний керівник допомагає дітям засвоїти засоби музичної виразності, які використав композитор: тихо, голосно, тихіше, голосніше, швидко, повільно.</p> <p>Музичний керівник:</p> <p>- На попередньому занятті ми з вами слухали п'єсу "Дощик". Зараз всі уважно послухайте її ще раз.</p> <p>Під час звучання твору звертається увага дітей, що початок п'єси написано у високому регістрі (дощик тільки почався, краплини маленькі), другу частину написано в середньому регістрі, третю – у високому та низькому регістрах:</p>
<p>6-те заняття – мета: вчити дітей розрізняти і називати "Польку" М. Глінки та "Дощик" В. Косенка.</p> <p>Закріпити знання дітей</p>	<p>Музичний керівник:</p> <p>- Зараз прозвучать дві п'єси. Прослухайте, а потім назвіть їх. (Звучить "Полька" М. Глінки і "Дощик" В. Косенка). (Діти відповідають).</p> <p>- А як звучав "Дощик"? Так, спочатку тихо, повільно й високо, тому що дощик тільки почався і краплини дощу були маленькі.</p>

про характер цих творів	- А "Полька"? <i>(Діти відповідають)</i> . - Так, "Полька" звучала весело, легко, швидко, тому що, слухаючи її, хочеться танцювати
7-ме заняття - мета: вчити дітей впізнавати п'єси "Дощик" В. Косенка та "Дощик" А. Александрова, порівнювати їх за характером, побудовою, динамікою, реєстровим звучанням	Звучить п'єса В. Косенка "Дощик" і пісня Н. Рубальської "Осіньне листячко летить" <i>Музичний керівник:</i> - Які музичні твори прозвучали? <i>(Діти відповідають)</i> . - Правильно, обидві п'єси передають сумний осінній настрій. - А яка відмінність між ними? Чи однакові вони? <i>(Діти відповідають)</i> . Музичний керівник допомагає словом і грою порівняти, знайти спільне, відмінне в характері, побудові, реєстровому звучанні, темповому виконанні, силі звучання цих музичних номерів.

Використано картину художниці Ніно Чакветадзе

Зображення взято з сайту

<https://art.lib.kherson.ua/images/gallery/art/small/6/c4b24f29ce26102f.jpg>

Відомості про композиторів

Українські композитори

Лисенко Микола Віталійович
 (1842–1912)

український композитор, піаніст, диригент, педагог, збирач фольклору, громадський діяч, засновник української композиторської школи. Походив із козацько-старшинського роду Лисенків.

Вже з років навчання у гімназіях виступав на музичних вечорах з виконанням творів зарубіжних композиторів та імпровізаціями на тему українських народних пісень. Українська народна музика стала його пристрастю, і він розпочав етнографічну працю зі збирання та вивчення української народної пісні, яка тривала все його життя.

Є засновником першої в Україні національної Музично-драматичної школи (з 1913 року – імені Лисенка), яка працювала у програмному режимі вищих мистецьких навчальних закладів.

Писав твори у різних жанрах: оперному, хоровому, вокальному, інструментальному, проте обробці української народної пісні надавав величезного значення. Започаткувавши свідомий національний напрям в українській музиці, Микола Лисенко ще за життя заслужив собі епітет «батько української музики». Важливе місце у творчості композитора займають твори (понад 80) на тексти Т. Шевченка. Найвідоміші твори композитора – народно-музична драма «Тарас Бульба» і опера «Наталка Полтавка»,

Твори для дітей: дитячі опери «Коза-Дереза», «Пан Коцький» (1891), «Зима і Весна, або Снігова краля» (1892), «Молодощі» (1876), «Збірка народних пісень» (1908) тощо.

Аудіо та відео записи творів композитора:

Муз. М. Лисенка, сл. О.Кониського «Молитва за Україну» («Боже великий єдиний»)

<https://youtu.be/mB4pJbD2SUQ>

Муз. М. Лисенка, «Я лисичка, я сестричка», пісня Лисички з дитячої опери «Коза-дереза»

<https://svit-kazok.info/ya-lysyhka-ya-sestrychka-dityacha-pisnya>

Леонтович Микола Дмитрович (1877-1921)

– український композитор, хоровий диригент, педагог. Автор всесвітньо відомих хорових обробок народних пісень «Щедрик», «Дударик», «Козака несуть».

Його обробка «Щедрика» відома у всьому світі як різдвяна колядка .

Народився Леонтович на Поділлі в сім'ї сільського священика. Початкову музичну освіту здобув у батька, який грав на віолончелі, скрипці, гітарі та деякий час керував хором семінаристів. Основу музичної спадщини композитора складають хорові мініатюри – обробки народних пісень, які донині неперевершені, та виконуються хоровими колективами цілого світу.

Це позначені великим талантом композитора перлини народного мелосу «Із-за гори сніжок летить», «Дударик», «Женчичок-бренчичок», «Гаю, гаю, зелен розмаю» та багато інших. На основі українських народних мелодій Леонтович створював цілком оригінальні самобутні хорові композиції, всебічно художньо переосмисливши їх, надавши їм неповторного звучання.

Леонтович був одним з перших серед майстрів української музики, що повному інтерпретували фольклор, використовуючи музичні надбання європейської музично-хорової культури. Тематика хорових мініатюр композитора надзвичайно різноманітна. Це обрядові, церковні, історичні, чумацькі, жартівливі, танцювальні, ігрові пісні.

Аудіо та відеозаписи творів композитора:

1. Укр. нар. пісня в обр. М. Леонтовича «Щедрик»
<https://www.youtube.com/watch?v=Pj4ZcVBevo0>
2. Укр. нар. пісня в обр. М. Леонтовича «Женчичок-бренчичок»
<https://youtu.be/-MUI56Dpfws>
3. Укр. нар. пісня в обр. М. Леонтовича «Дударик»
https://youtu.be/eis3sN_Nz1E
4. Укр. нар. пісня в обр. М. Леонтовича «Гра в зайчика»
<https://youtu.be/oSkcChgPiNM>

Степовий Яків Степанович (1883-1921)

Народився 1883 року в місті Харків. Батько Якова працював у церковному хорі, старший брат — Федір Якименко — навчався співу в Петербурзькій придворній капелі і згодом став відомим українським композитором

Яків Степовий — представник української музичної інтелігенції першої чверті ХХ століття, один із фундаторів національної композиторської школи і продовжувач традицій Миколи Лисенка. Він — майстер солоспівів, хорових і фортепіанних творів, автор музичних збірок для дітей, а також —

викладач Київської консерваторії, засновник

Державного вокального квартету, завідувач секції національної музики у Всеукраїнському комітеті мистецтв, музично-просвітній діяч, пропагандист світової класики в Україні.

У травні 1917 року композиторові вдалося звільнитись від осоружної служби в царській армії, і у тому ж році він став викладачем Київської консерваторії і керівником Музичної драми та Державного вокального ансамблю.

Після чергової концертної подорожі Степовий несподівано захворів на тиф і в 1921 році помер у Києві. Похований на Байковому кладовищі.

Аудіо та відеозаписи творів композитора:

1. Муз. Я. Степового, сл. Л. Українки. «Колискова»
<https://youtu.be/u5va-QsTP6I>
2. Муз. Я. Степового «Гопак»
<https://youtu.be/eTfkcOzRji0>
3. Укр. нар. пісня в обр. Я. Степового «Павочка ходить»
<https://youtu.be/No7YydP3Hic>
4. Укр. нар. пісня в обр. Я. Степового «Іди, іди дощичку»
<https://youtu.be/6bJkm4CrAvE>

Верховинець Василь Миколайович (1880-1938)

український композитор, диригент і хореограф, перший теоретик українського народного танцю.

Автор багатьох музикознавчих праць, викладач хорових дисциплін, теорії музики та гармонії, хоровий диригент, співак, хормейстер і хореограф, музичний і громадський діяч. Етнограф.

Великі досягнення Верховинця у справі хореографії. Користуючись можливістю бувати у різних куточках України завдяки гастролям театру, Верховинець глибоко вивчав побут і творчість українського народу.

Він багато часу досліджував українські народні танці, проводив етнографічні дослідження, записував традиційні танці та танцювальні кроки в українських селах.

Твори для хору: «Заграй, кобзарю», «Ой зацвіла папороть», «Лісові дзвіночки», «Грими, грими, могутня пісне!», «Більше надії, брати!» та ін.; солоспіви й дуети на слова Лесі Українки, І. Франка, О. Олесья, М. Рильського, П. Тичини та ін.; дитячі пісні; музика до народних танців і театральних вистав; обробки пісень; запис понад 400 українських народних пісень і танців.

Книги: «Українське весілля» (1912); Теорія українського народного танцю. — К., 1919 — перше в українській хореографії дослідження; збірник для дітей «Весняночка» (Х., 1923, 5-е вид. 1990).

Аудіо та відеозаписи творів композитора:

1. Укр. нар. забавлянка в обр. В. Верховинця «Куй, куй, ковалі»
<https://youtu.be/DUjU3TID1cg>
2. Укр. нар. забавлянка в обр. В. Верховинця «Гоп, гоп, гу-ту-ту»
<https://youtu.be/q2CKmb39Uzo>
3. Муз. і сл. В. Верховинця «Діти і Ведмідь» (музична гра)
<https://youtu.be/bVrpf5S9pvY>
4. Укр. нар. пісня в обр. В. Верховинця «Весняночка» («Заплетемо шума»)
<https://youtu.be/s6lV7vZpgoY>
5. Укр. нар. пісня в обр. В. Верховинця «Подоляночка»
<https://youtu.be/8lYJ6batgOM>

Косенко Віктор Степанович (1896-1938)

В історію української музики Віктор Косенко увійшов, насамперед, як неперевершений лірик. Його вокальна, камерна і симфонічна творчість наповнена романтичними інтонаціями слов'янської музики й народної пісні.

Одному з небагатьох українських композиторів того часу — Косенкові пощастило отримати європейську музичну освіту. Більшу частину життя Віктор Степанович прожив у Житомирі. Тут він і його друзі-музиканти створили мистецьке середовище, яке не поступалося столичному. Як згадує співачка Зоя Гайдай, їхніми слухачами були, насамперед, селяни, робітники і солдати.

На життя молодий Косенко заробляв, ілюструючи музикою німі фільми. Сучасники розповідають, що глядачі бігали за ним від кінотеатру до кінотеатру, щоб послухати дивовижну гру музиканта: Косенко був феноменальним піаністом. У своїй творчості, різноманітній за жанрами та переважно ліричній за характером, Віктор Косенко спирався на традиції європейської та української класики

Віктор Косенко залишив після себе десятки творів, які увійшли до золотого фонду української фортепіанної музики. Серед них «Альбом дитячих п'єс», на якому зростало багато поколінь юних піаністів.

Аудіо та відеозаписи творів композитора:

1. Муз. В. Косенка «Дощик»
<https://youtu.be/O55jucmE3oQ>
2. Муз. В. Косенка «Полька» з фортепіанного циклу «24 п'єси для дітей»
<https://youtu.be/OfEoaq47KOM>
3. Муз. В. Косенка «Не хочуть купити ведмедика», «Купили ведмедика»
<https://youtu.be/RJeXKMAOO54>
4. Муз. В. Косенка «Колискова»
<https://youtu.be/TYqsE40nUW0>

Філіпенко Аркадій Дмитрович (1912-1983)

видатний український композитор.

Народився в невеликому селищі Пуща-Водиця, сьогодні – частина Києва. Змалку захоплювався грою на сопілці діда пастуха. Цей інструмент і став першим, на якому Аркадій навчився грати. У гімназії він опанував гру на гітарі, мандоліні і балалайці, грав у шкільному оркестрі.

У 1926 році Філіпенко вступив до професійно-технічного училища на факультет річкового транспорту. Після закінчення почав працювати на суднобудівному заводі. У вільний час він грав і ставив аматорські вистави.

У той час на Аркадія звертає увагу композитор Ілля Віленський, який був директором місцевої музичної школи. Віленський запропонував Філіпенку відвідувати школу. Там майбутній композитор вчився грати на фортепіано і вивчав теорію музики і композицію, в той же час працюючи токарем на суднобудівному заводі. Зважаючи на успіхи Філіпенка, Віленський відправляє талановитого учня до Музично-драматичного інституту ім. М. Лисенка (сучасна консерваторія).

Почавши заочником, Філіпенко згодом отримує дозвіл на денну форму навчання. Його головними вчителями були Л. Ревуцький, В. Косенко і Б. Лятошинський. Писав у жанрі масової пісні (зокрема, для дітей), камерної музики. Його музику відрізняє мелодизм та національний колорит.

Автор дитячої опери "У зеленому саду" (1967), численних дитячих пісень, які на сьогодні становлять «золотий фонд» української дитячої пісні.

Аудіо та відеозаписи творів композитора:

1. Муз А. Філіпенка, сл. Т. Волгіної «Ми на луг ходили»
https://youtu.be/5gtExpB_16M
2. Муз А. Філіпенка, сл. В. Панченко «Ой заграйте, дударики»
<https://youtu.be/obJNr4t8VeA>
3. Муз А. Філіпенка, сл. А. Навроцького «Веснянка» (хоровод)
<https://youtu.be/Hczp7zsBmV4>
4. Муз А. Філіпенка, сл. Г. Бойка «Кришталева зимонька»
<https://youtu.be/fkalUpL3Oaw>
5. Муз А. Філіпенка, сл. Т. Волгіної «Веселі чобітки»
<https://youtu.be/9ayB1pfl-E>

Мігай Алла Вілоріївна
(нар. 8 квітня 1955 р. у Києві)

українська телеведуча, тележурналістка, казкарка, композиторка, авторка понад 400 музичних казок для дітей різного віку, а також близько 800 пісень для дитячої й дорослої аудиторії, серед яких чимало популярних; глядачка творчого об'єднання музичних та розважальних програм Національної телекомпанії України; заслужений діяч мистецтв України.

Алла Мігай – музикознавець за освітою. Після закінчення Київської державної консерваторії у 1980 році була направлена на Українське телебачення, де працювала у музичній та дитячій редакціях.

Автор дитячих збірок пісень "Подарунок", "Я по вулиці іду", аудіоальбомів "Подарунок", "Слухай казку", "Я по вулиці іду", "Віримо", "Я скажу". Автор двох поетичних збірок "Сто сторінок кохання" и "Майже про кохання". Педагог-методист Мистецького ліцею "Зміна" Дніпровського району міста Києва.

Творчий доробок складає 6 книжок пісень, казок і віршів для дитячої та дорослої аудиторії, магнітоальбоми «Подарунок» (на вірші Н.Кулик), «Слухай казку», «Віримо» (на вірші м. Ковалка), «Я по вулиці іду» (на вірші Т. Коломієць), «Я скажу!» (пісні і вірші в авторському виконанні). Проводить майстер-класи з питань музичного виховання, та читає семінари з майстерності телевізійної ведучої у творчих ВУЗах країни.

Учасниця проекту «Колискова для майбутнього» як автор і виконавиця відомих українських колісанок, серед яких «Сонько-Дрімко», «Тане вечір», «Вітеречку», та інші. Художній керівник дитячого шоу-гурту «Мигалки», та жіночого тріо «Чарівниця». Переможниця Міжнародного конкурсу-фестивалю «Тарас Шевченко єднає народи» за кращий відеокліп на авторську пісню «Доля» на вірші Тараса Шевченка.

Аудіо та відеозаписи творів композитора:

1. Муз. і сл. А. Мігай «Тане вечір, ніч близенько»
<https://youtu.be/yfb547oIGGc>
2. Муз А. Мігай, сл. Н. Кулик «Сонько-дрімко»
<https://youtu.be/RGmJeWcQ-II>
3. Муз. і сл. А. Мігай «Ялиночка»
<https://youtu.be/nJtg-ukrWfE>

Вівальді Антоніо Лучо (1678-1741)

Італійський композитор, скрипаль-віртуоз, римо-католицький священник, автор більш як сорока опер, кантат, ораторій, творець жанру сольного інструментального концерту. Вважається одним з композиторів, що почали розвивати музику барокового стилю до класицизму. За життя отримав широке визнання по всій Європі.

Майстер ансамблево-оркестрового концерту – *кончерто грассо*. Вівальді головно відомий завдяки своїм інструментальним концертам, особливо для скрипки. Одними з найвідоміших його робіт є чотири концерти для скрипки «Чотири пори року».

Не так відомо те, що більшість його репертуару була знову відкрита лише у першій половині ХХ-го століття у Турині та Генуї, але опублікована у другій половині. Музика Вівальді інноваційна, ламає усталені звичайні схеми; він дав яскравість формальній і ритмічній структурі концерту, повторно шукаючи гармонійні контрасти, й винайшов інноваційні мелодії і теми. Більш того, Вівальді був здатний створити неакадемічну музику, особливо призначену для поцінування широкою аудиторією, а не лише інтелектуальною меншістю.

Аудіо та відеозаписи творів композитора:

1. Муз. Антоніо Вівальді «Пори року» (повністю)
<https://youtu.be/D3qrt0EgVd8>
2. Муз. Антоніо Вівальді «Зима» з циклу «Пори року»
<https://youtu.be/QFFrkZOYojk>
3. Муз. Антоніо Вівальді «Весна» з циклу «Пори року»
https://youtu.be/66wcQ7_WGf4

Моцарт Вольфганг Амадей (1756-1791)

Видатний австрійський композитор і музикант-віртуоз. Один з найпопулярніших класичних композиторів, Моцарт зробив великий вплив на світову музичну культуру. За свідченнями сучасників, Моцарт мав феноменальний музичний слух, пам'ять і неперевершену здатність до імпровізації.

На відміну від багатьох композиторів XVIII століття, Моцарт не просто працював в усіх музичних формах свого часу, але і добився в них великого успіху. Багато з його творів визнані шедеврами симфонічної, концертної, камерної, оперної і хорової музики. Творчий доробок Моцарта становить

понад 600 творів.

Музичні здібності Моцарта стали очевидними ще в ранньому дитинстві. Коли його сестрі Наннерль було сім років, батько Леопольд почав давати їй уроки нотної грамоти. Трирічний Вольфганг спостерігав з явним захопленням – і пробував сам грати. Наннерль писала: «Коли йому виповнилося чотири роки, батько заради забави навчив його грати на клавирі декілька менуетів та п'єс. Він грав їх без помилок і з найвищою витонченістю, і чітко витримуючи ритм. У віці п'яти років він уже писав невеличкі п'єси, які грав батькові, а той їх записував на папір».

Творчість геніального австрійського композитора Вольфганга Амадея Моцарта вражає своєю багатогранністю. Проживши неповних 36 років, він створив безліч творів у всіх існуючих в його епоху жанрах і формах. Його симфонії, опери, твори для хору з оркестром, квартети, тріо, сонати, концерти однаково значущі та досі вважаються найвищим рівнем музичного мистецтва. Як музикант він синтезував усі досягнення минулого, довівши до досконалості всі музичні жанри і перевершивши майже всіх своїх попередників.

Аудіо та відеозаписи творів композитора:

1. Муз. В.-А. Моцарта «Колискова»
<https://youtu.be/CocIXm8x1fk>
2. Муз. В.-А. Моцарта «Дзвоники дзвенять»
<https://youtu.be/FnGIPm8kBs>
3. Муз. В.-А. Моцарта «Рондо в турецькому стилі («Турецький марш»)»
<https://youtu.be/JZh6hCMc-cU>

Навчальне видання

Укладач:
С. І. Матвієнко

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«МЕТОДИКА МУЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ
ТА МУЗИЧНО-ТЕАТРАЛІЗОВАНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ»

Технічний редактор – І. П. Борис

Книга друкується в авторському редагуванні.

Підписано до друку 07.04.25 р.
Гарнітура Arial
Замовлення № 137

Формат 60x84/16
Обл.-вид. арк. 2,66
Ум. друк. арк. 3,48

Папір офсетний
Електронне вид-ня

Ніжинський державний університет
імені Миколи Гоголя.

м. Ніжин, вул. Воздвиженська, 3^А
(04631) 7-19-72

E-mail: vidavn_ndu@ukr.net
www.ndu.edu.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 2137 від 29.03.05 р.